

کیمیا فکر بزرگ

بسته آموزشی دکتری شهرسازی کیمیا

مجموعه تست‌های تالیفی و تخصصی آزمون دکتری شهرسازی

(به همراه پاسخ‌های تشریحی)

تالیف: گروه آموزشی کیمیا فکر بزرگ

تابستان ۹۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امروز دنیا دنیای تغییر پارادایم‌ها است. در سال ۲۰۰۲ یونسکو اعلام کرد که نیمه عمر علم به سه سال رسیده است بدین معنی که هر سه سال برآیند تولید علم و دانش بشری چه در حوزه‌های پایه‌ای و چه در زمینه‌های کاربردی دو برابر می‌شود. از طرفی سهم بزرگی از این تولید، انبارش و توزیع دانش بر عهده دانشگاهیان در مقاطع دکتری رشته‌های گوناگون می‌باشد. به طور کلی رسالت مقطع دکتری هر رشته، حرکت بر لبه دانش و گسترش مرزهای آن رشته می‌باشد.

در این میان رشته نوپای شهرسازی، به عنوان رشته‌ای که برخی آن را میان رشته‌ای و برخی دیگر آن را ابر رشته می‌نامند، با خواستگاه مشخص و چالش برانگیز خود نیاز دو چندان به تدوین مبانی بنیادین و ماحصل پژوهش‌های درونی و ترکیبی داشته که مسئولیت آن بر دوش فرهیختگان و خبرگان آن و به طور خاص دانشجویان مقطع دکتری رشته می‌باشد.

به همین منظور کیمیا فکر بزرگ بر مبنای رسالت و هدف وجودی خود که عبارت است از **افزایش سطح اطلاعات و دانش کاربردی مورد نیاز و انتقال مؤثر آن در سطح گسترده برای استفاده همه جامعه تخصصی شهرسازی**، اقدام به تهیه و تألیف بسته دکتری شهرسازی نمود تا بتواند در این مسیر اعتلا و ترقی، نقشی را ایفا کرده و سهمی در موفقیت داوطلبان عزیز دکتری شهرسازی داشته باشد. کتاب حاضر از این مجموعه با عنوان **مجموعه تست‌های تألیفی و تخصصی آزمون دکتری شهرسازی** با دارا بودن ویژگی‌هایی از قبیل دربر داشتن تست‌ها با توجه به روند آزمون دکتری شهرسازی، مقالات و کتاب‌های به روز و مهم در ارتباط با این آزمون، ارائه پاسخ تشریحی کامل به همراه ذکر منبع سؤالات در پاسخنامه تشریحی و ارائه تست‌های تألیفی در مباحث جدید آزمون به عنوان ابزاری مناسب به منظور کمک به داوطلبان و متقاضیان آزمون دکتری شهرسازی تهیه گردیده است.

در پایان ضمن تشکر فراوان از تلاش اساتید برجسته کیمیا فکر بزرگ به منظور هدایت و نظارت بر فرایند تهیه این مجموعه و همین طور همکاران و دانشجویان ممتاز و رتبه‌های برتر آزمون سال‌های گذشته سرکار خانم مهندس مرضیه رشیدی، سرکار خانم مهندس بهاره بحرا، سرکار خانم مهندس سوسن پاریزی ترابی، جناب آقای مهندس مهرداد رحمانی، جناب آقای مهندس احسان امینی، جناب آقای مهندس پدرام مهرایی، جناب آقای مهندس محمد عامریان به موجب تهیه و تألیف این اثر، آن را با علاقه و احترام به شما فرهیخته عزیز که خواهان پذیرش مسئولیت بیشتر در قبال حرفه خود و تمامی ذینفعان فعالیت‌های آن هستید، تقدیم کرده و آرزوی توفیق روزافزون برایتان دارم.

علی خادم‌الرضا

مدیر عامل کیمیا فکر بزرگ

فهرست

۱.....	تست‌ها
۲.....	بخش اول: نظریه‌ها و سنت‌های مطرح در شهرسازی
۳.....	تاریخ شهر و شهرسازی
۳.....	از شار تا شهر
۷.....	تاریخ ایران پاکزاد
۱۲.....	تاریخ جهان پاکزاد
۱۸.....	تاریخ شکل شهر
۲۲.....	تاریخ شهر و شهرنشینی سلطان زاده-با شهر و منطقه شیعه
۲۶.....	سیر اندیشه‌ها در شهرسازی
۲۶.....	سیر اندیشه‌های شهرسازی ۱
۳۱.....	سیر اندیشه‌های شهرسازی ۲
۳۶.....	سیر اندیشه‌های شهرسازی ۳
۴۲.....	بخش دوم: نظریه‌ها و روش‌های مطرح در برنامه‌ریزی شهری، منطقه‌ای و مدیریت شهری
۴۳.....	مبانی برنامه‌ریزی شهری، منطقه‌ای و مدیریت شهری
۴۳.....	مبانی و تکنیک‌های برنامه‌ریزی شهری
۵۰.....	برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری
۵۹.....	مدیریت و حکمروایی شهری
۶۵.....	تراکم در شهرسازی
۶۷.....	مبانی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای
۶۹.....	نظریه‌های شهر و پیرامون
۷۰.....	اصول و روش‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای
۷۴.....	اصول و مبانی برنامه‌ریزی منطقه‌ای، معصومی اشکوری
۷۶.....	بخش سوم: نظریه‌ها و روش‌های مطرح در طراحی شهری
۷۷.....	مبانی معماری
۷۷.....	زیبایی‌شناسی در معماری/گروتز
۸۲.....	مبانی نظری و فرایند طراحی شهری/پاکزاد
۸۴.....	مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب/وحید قبادیان

۸۸.....	تحلیل مبانی نظری طراحی شهری معاصر/بحرینی
۹۳.....	مبانی طراحی شهری/هدمن و یازوسکی
۹۴.....	آفرینش نظریه معماری/لنگ
۹۵.....	طراحی شهری در بخش مرکزی تهران/توسلی
۹۶.....	اصول طراحی فضاهای مسکونی در اقلیم گرم و خشک/توسلی
۹۷.....	طراحی شهری، گونه شناسی رویه‌ها و طرح‌ها/لنگ
۹۸.....	کند و کاوی در تعریف طراحی شهری/گلکار
۹۹.....	فضاهای عمومی خصوصی شهر/مدنی‌پور
۱۰۰.....	طراحی فضای شهری (نگرشی بر فرآیندی اجتماعی مکانی) /مدنی‌پور
۱۰۱.....	اهل کجا هستیم؟/مروارید قاسمی
۱۰۲.....	هویت شهر/بهزادفر
۱۰۳.....	مقالاتی در باب طراحی شهری/پاکزاد
۱۰۴.....	تحلیل فضای شهری
۱۰۴.....	فرآیند طراحی شهری/بحرینی
۱۰۹.....	مکان‌های عمومی فضاهای شهری-کرمونا
۱۱۳.....	طراحی شهری برای قرن شهری بحرینی
۱۱۶.....	آفرینش مراکز شهری سرزنده/بهزادفر
۱۱۸.....	محیط‌های پاسخده/بنتلی
۱۲۰.....	طراحی شهری به سوی شکل پایدارتر شهر/فری
۱۲۱.....	اصول و روش‌های طراحی شهری/توسلی
۱۲۲.....	طراحی فضای شهری/توسلی
۱۲۳.....	منشور نوشهرگرایی
۱۲۴.....	رویکردی به سوی طراحی شهری/ابرتز-گرید
۱۲۵.....	شبکه ارتباطی در طراحی شهری/قریب
۱۲۶.....	طراحی شهرها/بیکن
۱۲۸.....	خوانش مفاهیم طراحی شهری/کرمونا
۱۳۱.....	مولفه‌های سازنده کیفیت طراحی شهری/گلکار
۱۳۲.....	اسناد هدایت طراحی شهری/اکوان
۱۳۳.....	تحلیل فضای شهری/بحرینی
۱۳۴.....	از تولد تا بلوغ طراحی شهری/گلکار
۱۳۵.....	راهنمای طراحی فضاهای شهری/پاکزاد

۱۳۶..... بخش چهارم: روش و سنت‌های مطرح در نظام توسعه شهری ایران

۱۳۷.....	مباحث عمومی در شهرسازی
۱۳۷.....	اصلاح نظام و مدیریت توسعه شهری در ایران
۱۴۲.....	طرح‌ها و برنامه‌های شهرسازی
۱۴۸.....	تأسیسات و زیرساخت‌های شهری

۱۵۱.....	مدیریت شهری
۱۵۳.....	مباحثی در حمل و نقل شهری با تأکید بر رویکرد پایداری
۱۵۶.....	آیین شهرسازی پایدار
۱۶۰.....	شهر و محیط زیست
۱۶۳.....	محیط‌های پاسخده
۱۶۴.....	آهنگ صنعت، آوای شهر
۱۶۵.....	کاربری زمین
۱۶۷.....	مقررات شهرسازی و معماری شورایی عالی شهرسازی و معماری ایران

۱۷۳..... پاسخ‌ها

۱۷۴..... بخش اول: نظریه‌ها و سنت‌های مطرح در شهرسازی

۱۷۵.....	تاریخ شهر و شهرسازی
۱۷۵.....	از شار تا شهر
۱۸۳.....	تاریخ ایران پاکزاد
۱۹۳.....	تاریخ جهان پاکزاد
۲۰۰.....	تاریخ شکل شهر
۲۰۶.....	تاریخ شهر و شهرنشینی سلطان زاده-با شهر و منطقه شیعه- تحلیلی از ویژگی‌های برنامه‌ریزی شهری در ایران
۲۱۴.....	سیر اندیشه‌ها در شهرسازی
۲۱۴.....	سیر اندیشه‌های شهرسازی ۱
۲۲۲.....	سیر اندیشه‌های شهرسازی ۲
۲۲۸.....	سیر اندیشه‌های شهرسازی ۳

۲۳۷..... بخش دوم: نظریه‌ها و روش‌های مطرح در برنامه‌ریزی شهری، منطقه‌ای و مدیریت شهری

۲۳۸..... مبانی برنامه‌ریزی شهری، منطقه‌ای و مدیریت شهری

۲۳۸.....	مبانی و تکنیک‌های برنامه‌ریزی شهری
۲۴۷.....	برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری
۲۶۱.....	مدیریت و حکمروایی شهری
۲۶۷.....	تراکم در شهرسازی
۲۶۹.....	مبانی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای
۲۷۱.....	نظریه‌های شهر و پیرامون
۲۷۴.....	اصول و روش‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای
۲۸۱.....	اصول و مبانی برنامه‌ریزی منطقه‌ای، معصومی اشکوری

۲۸۴..... بخش سوم: نظریه‌ها و روش‌های مطرح در طراحی شهری

۲۸۵..... مبانی معماری

۲۸۵.....	زیبایی‌شناسی در معماری اگروتز
----------	-------------------------------------

۲۸۸.....	مبانی نظری و فرایند طراحی شهری/پاکزاد.....
۲۹۰.....	مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب/وحید قبادیان.....
۲۹۲.....	تحلیل مبانی نظری طراحی شهری معاصر/بحرینی.....
۲۹۴.....	مبانی طراحی شهری/هدمن و یازوسکی.....
۲۹۵.....	آفرینش نظریه معماری/لنگ.....
۲۹۶.....	طراحی شهری در بخش مرکزی تهران/توسلی.....
۲۹۷.....	اصول طراحی فضاهای مسکونی در اقلیم گرم و خشک/توسلی.....
۲۹۷.....	طراحی شهری، گونه شناسی رویه‌ها و طرح‌ها/لنگ.....
۲۹۸.....	کند و کاوی در تعریف طراحی شهری/گلکار.....
۲۹۹.....	فضاهای عمومی خصوصی شهر-مدنی پور.....
۳۰۰.....	طراحی فضای شهری (نگرشی بر فرآیندی اجتماعی مکانی)/مدنی پور.....
۳۰۰.....	اهل کجا هستیم؟/مروارید قاسمی.....
۳۰۱.....	هویت شهر/بهزادفر.....
۳۰۱.....	مقالاتی در باب طراحی شهری/پاکزاد.....
۳۰۲.....	تحلیل فضای شهری.....
۳۰۲.....	فرآیند طراحی شهری-بحرینی.....
۳۰۶.....	مکان‌های عمومی فضاهای شهری-کرمونا.....
۳۰۹.....	طراحی شهری برای قرن شهری-بحرینی.....
۳۱۱.....	آفرینش مراکز شهری سرزنده/بهزادفر.....
۳۱۲.....	محیط‌های پاسخده/بنتلی.....
۳۱۴.....	طراحی شهری به سوی شکل پایدارتر شهر/فری.....
۳۱۵.....	اصول و روش‌های طراحی شهری/توسلی.....
۳۱۵.....	طراحی فضای شهری/توسلی.....
۳۱۶.....	منشور نوشهرگرایی.....
۳۱۷.....	رویکردی به سوی طراحی شهری/ابرتز-گرید.....
۳۱۸.....	شبکه ارتباطی در طراحی شهری/قریب.....
۳۱۸.....	طراحی شهرها/بیکن.....
۳۲۰.....	خوانش مفاهیم طراحی شهری/کرمونا.....
۳۲۱.....	مولفه‌های سازنده کیفیت طراحی شهری/گلکار.....
۳۲۲.....	اسناد هدایت طراحی شهری/اکوان.....
۳۲۳.....	تحلیل فضای شهری/بحرینی.....
۳۲۴.....	از تولد تا بلوغ طراحی شهری/گلکار.....
۳۲۵.....	راهنمای طراحی فضاهای شهری/پاکزاد.....

۳۲۶.....	بخش چهارم: روش و سنت‌های مطرح در نظام توسعه شهری ایران
۳۲۷.....	مباحث عمومی در شهرسازی
۳۲۷.....	اصلاح نظام و مدیریت توسعه شهری در ایران
۳۳۴.....	طرح‌ها و برنامه‌های شهرسازی
۳۴۰.....	تأسیسات و زیرساخت‌های شهری
۳۴۴.....	مدیریت شهری
۳۴۷.....	مباحثی در حمل و نقل شهری با تأکید بر رویکرد پایداری
۳۵۱.....	آیین شهرسازی پایدار
۳۵۴.....	شهر و محیط زیست
۳۵۷.....	محیط‌های پاسخده
۳۵۸.....	آهنگ صنعت، آوای شهر
۳۶۰.....	کاربری زمین
۳۶۲.....	مقررات شهرسازی و معماری شورایی عالی شهرسازی و معماری ایران

www.fekrebozorg.ir

کیمیا فکر بزرگه پیشرو در ارائه خدمات آموزشی و حرفه‌ای شهرسازی در کشور

تست‌ها

بخش اول:

نظریه‌ها و سنت‌های مطرح در شهرسازی

تاریخ شهر و شهرسازی

از شار تا شهر

- ۱- برخی از مستشرقین کدام طبقه اجتماعی را در ارتباط با شکل‌گیری طبقه برده‌دار در ایران می‌دانند؟
 (۱) نجبا و اشراف (۲) مغان و روحانیان (۳) اشرافیت دهقانی (۴) بازرگانان و پیشه‌وران
- ۲- نخستین گام در جهت تسلط دولت بر مذهب در کدام دوره برداشته شد؟
 (۱) ماد (۲) هخامنشیان (۳) سلوکیان (۴) اشکانیان
- ۳- در کدام یک از موارد زیر وحدت اجتماعی کار دیده می‌شود؟
 (۱) ماد (۲) بین‌النهرین (۳) هخامنشیان (۴) هر سه گزینه
- ۴- کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟
 (۱) وجود طبقه اشرافیت دهقانی در دولت هخامنشی، از نظر برخی مستشرقین همان شکل‌گیری فئودالیزم را بیان می‌کند.
 (۲) از نظر پژوهشگران شوروی وجود و حضور فرماندهان در سرزمین‌ها، بیانگر ورود ایران به دوران فئودالی است.
 (۳) برای اولین بار در دوره ساسانی سلطه فرماندهان بر منابع تولید به خصوص زمین به وجود آمد.
 (۴) پیروزی اشرافیت دهقانی بر اشرافیت دودمانی برای اولین بار در دوره هخامنشی اتفاق افتاد.
- ۵- کدام یک از گزینه‌های زیر در خصوص شهر بیشاپور درست است؟
 (۱) از اولین شهرهایی است که در دوره ساسانی ساخته شده است
 (۲) اولین شهر دارای تاریخ مکتوب است.
 (۳) یادآور پاسارگاد در دوره هخامنشی است.
 (۴) هر سه گزینه
- ۶- کدام یک از جملات زیر در خصوص چهره کالبدی شار در دوره ساسانی نادرست است؟
 (۱) الگوی غالب ساخت در شار بیرونی دوره ساسانی و اشکانی یکسان بوده است.
 (۲) آتشکده‌ها و بازار اصلی در شار بیرونی قرار داشته‌اند.
 (۳) میدان، گستره‌ای وسیع بوده است که در جلوی دروازه‌های شار بیرونی و درون شار درونی ساخته می‌شده است.
 (۴) گزینه ۱ و ۳
- ۷- تبلور کالبدی نظام کاستی در دوره ساسانیان در کدام یک از موارد زیر دیده می‌شود؟
 (۱) کهندژ (۲) شارستان (۳) ریض (۴) میدان
- ۸- در کدام یک از موارد زیر، جمعیت شهری نقشی به مراتب فراتر دارد؟
 (۱) قرون وسطی (۲) شهر پارتی (۳) شهر اسلامی (۴) شهر رومی
- ۹- گستردگی امر بازرگانی و مبادله و چهره تجاری شهر در کدام یک از دوره‌های زیر نمودی بارزتر دارد؟
 (۱) سامانیان (۲) خوارزمشاهیان و سلجوقیان (۳) بوئیان (۴) ساسانیان
- ۱۰- شام غازی در اثر چه امری از بین می‌رود؟
 (۱) زلزله (۲) آتشفشان (۳) ستیز محلات (۴) دستور خان مغول

- ۱۱- در طول سه قرن ایلغار و حضيض شهرنشینی در ایران، کدام یک از موارد زیر نادرست است؟
 (۱) شهر کماکان مفهوم منطقه‌ای خود را حفظ کرده و به عنوان مرکزیت منطقه تابعه خویش است.
 (۲) شهر همچنان به عنوان بستر مناسب برای وحدت سه جامعه‌ایلی، روستایی و شهری نقش بازی می‌کند.
 (۳) در اثر تلاش‌های بسیار، رونق تجارت در امر تولید و مبادله موفق گردید سازمان تولیدی کشور را به قبل از حمله مغول برساند.
 (۴) سازمان شهری در این دوران کماکان بر جدایی محلات قرار دارد.
- ۱۲- مفهوم منطقه‌بندی شهری برای اولین بار توسط کدام دولت در سازماندهی شار ایرانی به کار گرفته شد؟
 (۱) دولت ساسانی
 (۲) دولت سامانی
 (۳) دولت سلجوقیان
 (۴) دولت صفوی
- ۱۳- تباین صریح دولت صفوی با امت یا ملت تحت سلطه خویش در کدام عمارت میدان نقش جهان دیده می‌شود؟
 (۱) مسجد بزرگ، ضلع غربی
 (۲) مسجد بزرگ، ضلع جنوبی
 (۳) عمارت عالی قاپو، ضلع غربی
 (۴) عمارت عالی قاپو، ضلع جنوبی
- ۱۴- این جمله که هر فضای شهری و معماری دارای درون و برون است، بیانگر کدام یک از اصول مکتب اصفهان است؟
 (۱) اصل کثرت
 (۲) اصل سلسله مراتب
 (۳) اصل وحدت
 (۴) اصل اتصال
- ۱۵- تبلور کالبدی مفهوم تمایزات اجتماعی برای اولین بار در کدام دوره دیده می‌شود؟
 (۱) دولت ساسانی
 (۲) دولت سامانی
 (۳) دولت سلجوقیان
 (۴) دولت صفوی
- ۱۶- دروازه شمیران تهران در نقشه دارالخلافه به روی کدام یک از محلات زیر باز می‌شده است؟
 (۱) چال میدان
 (۲) عودلاجان
 (۳) بازار
 (۴) سنگلج
- ۱۷- کدام یک از موارد زیر به عنوان نتیجه انقلاب مشروطه به شمار می‌رود؟
 (۱) رسمیت مالکیت خصوصی
 (۲) از میان رفتن مفهوم تیول
 (۳) شکل‌گیری زمین‌داری بزرگ
 (۴) هر سه گزینه
- ۱۸- کدام یک از عناصر اضافه شده به میدان در سبک تهران تعبیری ظریف‌تر از ساختمان حکومتی به شمار می‌رود؟
 (۱) نظمیّه
 (۲) بلدیّه
 (۳) بانک
 (۴) گزینه ۱ و ۲
- ۱۹- کدام یک از موارد زیر در خصوص جریان سنت‌گریزی و تجدد نادرست است؟
 (۱) تجدد برای اولین بار در دوره پهلوی در زمینه ادبیات به وقوع پیوست.
 (۲) آغاز حرکت سنت‌گریزی به کودتای ۱۲۹۹ و تشکیل حکومت پهلوی باز می‌گردد.
 (۳) برای اولین بار در تاریخ کشور، چهره و سازمان شهر بر مبنای تفکری برون سر دگرگون می‌شود.
 (۴) برای اولین بار دگرگونی‌های کالبدی نه در ورای سازمان و بافت موجود شهر، که در درون آن جست و جو می‌شود.
- ۲۰- اجرای نقشه ساختمان دانشگاه تهران بر عهده کدام یک از افراد زیر بوده است؟
 (۱) موسیو آندره گدار
 (۲) موسیو کرافتر
 (۳) موسیو مارکوف
 (۴) موسیو سیرو
- ۲۱- ایجاد قلاع سنگین و شهر - تپه‌های بی‌شمار در دوره ماد، از کدام یک از موارد زیر برگرفته شده است؟
 (۱) جهان بینی
 (۲) اقتصاد
 (۳) عوامل زیست محیطی
 (۴) همه موارد
- ۲۲- اولین قدم در راه منطقه‌ای شدن در کدام دوره برداشته شد؟
 (۱) ماد
 (۲) هخامنشیان
 (۳) سلوگیان
 (۴) اشکانیان

- ۲۳- مکانی‌یابی شار پارسی - هلنی براساس کدام یک از موارد زیر صورت می‌پذیرفته است؟
 (۱) در جوار یا در نزدیکی راه‌های ارتباطی
 (۲) در کنار قلعه نظامی و یا شهر قدیمی مستتر در منطقه‌ای مملو از روستاهای پیرامونی
 (۳) دیدگاه سوق الجیشی
 (۴) همه موارد
- ۲۴- کدام یک از موارد زیر در خصوص شهرسازی دوره رنسانس دوره سامانی نادرست است؟
 (۱) ساماندهی صنوف در دوره سامانی، شامل صنعت و پیشه‌وری می‌شد.
 (۲) در دوره سامانی و با گسترش حرف و صنایع، داد و ستدها و بازارها، موجب انتقال جمعیت به حومه شهر یا روض شد.
 (۳) شهر به مراتب وسیع‌تر و متراکم‌تر از نمونه کهن خویش گردید.
 (۴) فروریختن دیوارهای شارستان و فراموش شدن آن، برگرفته از فروریختن سلسله مراتب اجتماعی و نظام کاستی دارد.
- ۲۵- مرجع شهرسازی ایران، به کدام دوره اطلاق می‌شود؟
 (۱) قرن سوم (۲) قرن چهارم (۳) قرن پنجم (۴) قرن ششم
- ۲۶- تشکیل نظریه دولت و تکوین آن در کدام دوره به وقوع پیوست؟
 (۱) آل بویه، سامانی (۲) سلجوقیان، خوارزمشاهیان
 (۳) خوارزمشاهیان، ایلخانیان (۴) ایلخانیان، غزنویان
- ۲۷- اولین مفاهیم شهر آرمانی در کدام دوره و در کدام شهر ظهور یافت؟
 (۱) صفویه، قزوین (۲) صفویه، اصفهان (۳) قاجاریه، اصفهان (۴) قاجاریه، تهران
- ۲۸- پیدایش مفهوم خیابان در برابر بیابان اشاره به کدام دوره دارد؟
 (۱) سلجوقیان (۲) صفویه (۳) قاجاریه (۴) پهلوی
- ۲۹- طرح و نقشه شهر سلطانیه توسط کدام وزیر مشهور ایرانی انجام شد؟
 (۱) خواجه نصیر الدین توسی (۲) خواجه رشید الدین فضل الله
 (۳) خواجه نظام الملک (۴) محمد خدابنده
- ۳۰- کارکرد اصلی نظام محله‌ای شهر در سرزمین‌های اسلامی چه بوده است؟
 (۱) خدمات رسانی بهتر (۲) تمایزهای اجتماعی
 (۳) بهبود وضعیت دفاعی (۴) ارتقای کیفیت دسترسی
- ۳۱- شهرهای ایرانی کدام دوره، خودمختاری نسبی، سرعت ارتباطات بالا، شبکه شطرنجی، مقیاس انسانی و میدان را برای اولین بار تجربه کرده است؟
 (۱) هخامنشیان (۲) ساسانیان (۳) سلوکیان (۴) سامانیان
- ۳۲- در دوره‌های اولیه اسلامی کدام یک از عناصر نماد شهر بود؟
 (۱) بازار (۲) محله (۳) مسجد (۴) خندق
- ۳۳- محله در کدام دوره به عنوان نهاد مدنی نقش مهمی در هدایت و توسعه نظام اجتماعی دارد؟
 (۱) صفویه (۲) سامانیان (۳) هخامنشیان (۴) قاجار

- ۳۴- کدام شهر به دستور سلطان محمد خدا بنده و به شکل شطرنجی ساخته شد؟
 (۱) سلطانیه (۲) ورمکرد (۳) شنبه‌غازان (۴) ربع رشیدی
- ۳۵- در ایران در کدام دوره تاریخی آن دسته از شهرهایی رونق میابند که از دیرباز نقش بازرگانی داشته و درهای خود را به روی جریان‌های تجاری و مبادلاتی بن‌المللی گشوده بودند؟
 (۱) صفویه (۲) گورکانیان (۳) قاجار (۴) پهلوی
- ۳۶- تفاوت شهرهای پارسی-هلنی با شهرهای پارسی ایرانی باستان در چیست؟
 (۱) مقیاس انسانی (۲) خومختاری نسبی (۳) شبکه شطرنجی (۴) همه موارد
- ۳۷- دستورالعمل آماده سازی اراضی برگرفته از کدام قانون بعد از انقلاب اسلامی است؟
 (۱) اراضی شهری (۲) زمین شهری (۳) قانون منع گسترش تهران (۴) قانون شکل‌گیری شوراها
- ۳۸- در تقسیم شهرهای قدیمی ایران شهرها به دو گونه باز و بسته تقسیم می‌شدند، منظور از شهرهای بسته چیست؟
 (۱) شهرهایی با حصار و برج و بارو که تفاوت بیرون و درون شهر از این طریق تعریف می‌شود
 (۲) شهرهایی با ارتباطات بسیار محدود تجاری و ارتباطی با شهرهای اطراف
 (۳) شهرهای تخریب شده در طول جنگ وها و پدیده غارت و دفاع
 (۴) شهرهایی که به دلیل قرارگیری در شرایط خاص جغرافیایی امکان ارتباط با سایر شهرها را ندارند.
- ۳۹- اولین محدوده‌بندی داخل کشور در کدام دوره صورت گرفته که بیشتر بر اساس ملاحظات قومی و نژادی بوده است؟
 (۱) قاجار (۲) پهلوی (۳) صفویه (۴) هخامنشیان
- ۴۰- کدام عنصر شهری در توسعه روابط بین شهر و منطقه در آغاز حکومت اسلامی نقش مهم‌تری بر عهده داشته؟
 (۱) بازار (۲) دروازه (۳) محله (۴) جامع
- ۴۱- سلسله مراتب نظام طبقاتی در جامعه ایران باستان به ترتیب عبارت است از:
 (۱) زمین‌داران-نظامیان-دینیاران-پیشه‌وران
 (۲) دینیاران-نظامیان-زمین‌داران
 (۳) زمین‌داران-دینیاران-نظامیان-کشاورزان
 (۴) دینیاران-نظامیان-کشاورزان-پیشه‌وران
- ۴۲- تفاوت بنیادین شهر در تمدن یونانی- رومی با شهر در تمدن شرقی (بین‌النهرین) در چه بود؟
 (۱) ساختار کالبدی (۲) ساخت طبقاتی
 (۳) جهان بینی و مدیریت سیاسی (۴) ساختار تولیدی
- ۴۳- تفکیک کاربری‌ها و منطقه‌بندی عملردهای شهرهای اولیه اسلامی برگرفته از کدام مفهوم کلیدی است؟
 (۱) عدالت شهری و یکپارچگی اجتماعی (۲) رعایت اصول کارکردی
 (۳) رعایت تمایزات اجتماعی (۴) مورد ۱ و ۲
- ۴۴- میدان اصلی شهر در اواخر دوره قاجار چه بود؟ و چند خیابان به آن وصل می‌شد؟
 (۱) سبزه میدان-۶ (۲) ارگ-۶
 (۳) سبزه میدان-۱۲ (۴) ارگ-۱۲
- ۴۵- عملکرد تخصصی میادین بهارستان و ارگ و خیابان لاله زار و چراغ‌گار به ترتیب چگونه بود؟
 (۱) تشریفاتی-اداری، سیاسی و تجاری-تفریحی (۲) سیاسی-میدان اصلی شهر و تفریحی-خدماتی
 (۳) تشریفاتی-تجاری و تفریحی-تجاری (۴) سیاسی-تشریفاتی و تفریحی-تجاری

- ۴۶- ابعاد مورد نظر برای ساخت شار مادی چه بود؟ کاربری مرکز این فضا چه بود؟
 (۱) ۲۵۰×۲۵۰، آتشکده و آب انبار (۲) ۷۰۰×۷۰۰، فصر و انبار آذوغه
 (۳) ۲۵۰×۲۵۰ فصر و انبار آذوغه (۴) ۷۰۰×۷۰۰، آتشکده و آب انبار
- ۴۷- با ورود سرمایه داری تجاری به ایران عمده‌ترین تأثیری که در نظام محله‌ای دوران قاجار رخ داد چه بود؟
 (۱) از بین رفتن ساختار سنتی و جایگزینی ساختاری نو بر مبنای اقشار فرنگ رفته و اقشار سنتی
 (۲) از بین رفتن ساختار سنتی و جایگزینی ساختاری نو بر مبنای تمایزات اجتماعی
 (۳) تقویت ساختارهای سنتی محلات بر مبنای نژاد و قوم و مذهب
 (۴) تقویت ساختارهای سنتی محله بر مبنای تمایزات اجتماعی
- ۴۸- ساخت مجموعه گنجعلی خان کرمان به مدام دوره باز می‌گردد؟
 (۱) صفویه (۲) سلجوقیان (۳) ایلخانیان (۴) سامانیان
- ۴۹- مسجد تأیبن در کدام دوره ساخته شد؟
 (۱) اشکانیان (۲) ساسانیان (۳) سلوکیان (۴) آل بویه
- ۵۰- کدام یک از موارد زیر نقش برجسته تری در طراحی باغ ایرانی داشته است؟
 (۱) دسترسی به آب (۲) طرح و نقشه معماران (۳) آب و هوا (۴) نوع خاک

تاریخ ایران پاکزاد

- ۵۱- کدام یک از موارد زیر در خصوص شرایط اقلیمی ایران زمین نادرست است؟
 (۱) یکجانشینی تنها در دره‌ها و شکاف‌های عظیم کوهستانی و تا اندازه‌ای در واحه‌های آن امکان داشته است.
 (۲) مهاجرت اقوام موسوم به آریایی، عرب، ترک و تاتار و... به ایران به علت وجود مراتع بسیار بوده است.
 (۳) به علت وجود شرایط اقلیمی بسیار مناسب کشاورزی در این منطقه رونق بسیاری داشته است.
 (۴) هیچ کدام
- ۵۲- بیشترین جمعیت در کدام منطقه از ایران زمین ساکن بوده است؟
 (۱) دشت‌های جنوب (۲) مناطق مرکزی (۳) دامنه کوه‌های البرز و زاگرس (۴) همه موارد
- ۵۳- کوچک‌ترین بخش از نظام سلسله مراتبی قبایل در دوره ماد در متون اوستایی چیست؟
 (۱) نمانا (۲) ویس (۳) زنتو (۴) سوپتره
- ۵۴- واگذاری نقش روحانی به مغ‌ها برای اولین بار در کدام دوره بوده است؟
 (۱) ماد (۲) هخامنشیان (۳) اشکانیان (۴) ساسانیان
- ۵۵- رشت در دوره هخامنشیان به چه معنا بوده است؟
 (۱) طبقه جنگیان (۲) روحانیان (۳) دامداران و کشاورزان (۴) بزرگان
- ۵۶- وجود پایتخت‌های تابستانی و زمستانی از ویژگی کدام دوره بوده و نشان دهنده چه امری است؟
 (۱) مادها، وجود شرایط سکونت در هر دو بخش شرقی و غربی ایران
 (۲) مادها، حاکمیت فرهنگ عشیره‌ای
 (۳) هخامنشیان، وجود شرایط سکونت در دو بخش شرقی و غربی ایران
 (۴) هخامنشیان، حاکمیت فرهنگ عشیره‌ای

- ۵۷- کدام یک از موارد زیر در مقایسه‌ی تمدن‌های ایرانی و یونانی نادرست است؟
 (۱) وجود نظام عشیره‌ای در ایران
 (۲) برخلاف تمدن یونان، در ایران شاه قدرت مطلق به شمار می‌آمد.
 (۳) وجود نظام مالکیت خصوصی در یونان برخلاف ایران
 (۴) هیچ کدام
- ۵۸- کدام یک از ویژگی‌های زیر در خصوص شهرهای دوره سلوکیان نادرست است؟
 (۱) اولین پایه سیر تحول سکونت در این دوره پولیس نام داشته است.
 (۲) نوشهرهای ساخته شده در این دوره یا مراکز تجاری بوده‌اند و یا نظامی.
 (۳) شهرهای این دوره دارای عناصری چون ساختمان تجمع مردم، شورای شهر، میدان و... بوده ولی ارگ و بارو نداشته است.
 (۴) از زمان سلوکوس برای ساخت شهرها از نقش‌ها و تزئینات یونانی در پلان‌ها و حجم‌ها استفاده شده و نقشه شهرها براساس طرح هیپودامیک بوده است.
- ۵۹- نارین قلعه هسته اولیه‌ی کدام یک از شهرهای امروزی بوده است؟
 (۱) اردبیل
 (۲) بم
 (۳) نیشابور
 (۴) تیسفون
- ۶۰- کدام یک از شهرهای زیر در ایران دارای طرح دایره‌ای نبوده است؟
 (۱) گور
 (۲) تخت سلیمان
 (۳) دورا اورپوس
 (۴) هاترا
- ۶۱- کرمان، پارس، خوزستان و سند و مکران در کدام یک از بخش‌های سیاسی - نظامی دوره ساسانیان قرار داشته‌اند؟
 (۱) آپاختر
 (۲) خراسان
 (۳) نیمروز
 (۴) خوروران
- ۶۲- کدام یک از گزینه‌های زیر در خصوص شهرهای قرون اولیه اسلام، نادرست است؟
 (۱) تغییر جهت خانه‌ها از شمالی - جنوبی به جهت قبله
 (۲) برخی شهرها همانند شیراز در ابتدا به صورت پادگان برپا شده و کم کم رشد کرده و به شهر تبدیل می‌شد.
 (۳) با ساخت برخی شهرها در کنار دژها و در ریض، به تدریج نطفه شهرها از دژ به مسجد جامع تغییر می‌کرد.
 (۴) تبدیل تدریجی اردوگاه‌ها به محله‌ها و مجزا بودن آن‌ها از هم موجب شد تا شهرها به صورت ارگانیک و بدون نقشه پیشین شکل بگیرند.
- ۶۳- مسجد تاریخانه در کدام شهر قرار دارد؟
 (۱) جرجان
 (۲) دامغان
 (۳) دزفول
 (۴) یزد
- ۶۴- این شهر در زیر زمین ساخته شده بود و هیچ کس نمی‌توانست به خانه‌های آن دسترسی یابد. این قریه ۱۲ محله داشت که پیوسته با یکدیگر در جدالند و ساکنان یک محله به محله دیگر نمی‌روند:
 (۱) بم
 (۲) بلخ
 (۳) بخارا
 (۴) تهران
- ۶۵- کدام یک از موارد زیر، ویژگی معماری دوره‌ی صفوی را به خوبی بیان می‌کند؟
 (۱) معماری برون‌گرا، پیوستگی بنا، اصل چسباندن ساختمان‌ها به هم، کاروانسراهای عالی
 (۲) معماری درون‌گرا، کاروانسراهای عالی، ساخت کوشک، مناظر باز
 (۳) معماری درون‌گرا، ساخت بناهای با شکوه، کاروانسراهای عالی، اصل چسباندن ساختمان‌ها به هم
 (۴) معماری برون‌گرا، پیدایش تک ساختمان، ساخت بناهای با شکوه، ساخت کوشک و مناظر باز
- ۶۶- کدام گزینه در مورد رونق دوباره تهران در دوره صفوی نادرست است؟
 (۱) در زمان شاه طهماسب بارویی همراه با ۵ دروازه دولت، دولاب، شمیران، قزوین و حضرت عبدالعظیم بوده است.
 (۲) محله چال میدان و چال حصار از جمله محلات تهران در این دوره بوده است.
 (۳) مساحت تهران در این دوره بزرگ‌تر از قزوین بوده است.
 (۴) مسجد جامع عتیق در این دوره به دستور شاه عباس دوم ساخته شد

۶۷- دروازه دولت تهران، در کدام دوره ساخته شده و علت ساخت آن چه بوده است؟

- ۱) دوره صفویه، افزایش راه‌های ارتباطی به بیرون برای تجارت
- ۲) دوره صفویه، افزایش راه‌ها برای مسائل دفاعی و فرار
- ۳) دوره حکومت افغان‌ها، افزایش راه‌های ارتباطی به بیرون برای تجارت
- ۴) دوره حکومت افغان‌ها، افزایش راه‌ها برای مسائل دفاعی و فرار

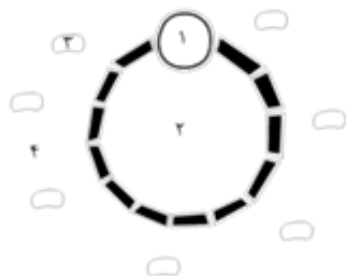
۶۸- از دیدگاه ماکس وبر، شهرهای ایرانی تنها دو مشخصه از ۵ مشخصه شهرهای خودفرمان را داشته‌اند. در این خصوص کدام یک از موارد زیر نادرست است؟

- ۱) دارا بودن برج و بارو، دو مشخصه‌ای است که شهرهای ایرانی داشته‌اند.
- ۲) این دو مشخصه به این علت است که مهم‌ترین ویژگی محوطه درون باروی سکونتگاه‌ها، نقش اداری- نظامی آن‌ها بوده است.
- ۳) حضور حکومت در مراکز سکونتگاه‌ها و تأمین امنیت برای رشد انجمن‌های خودفرمان حرفه‌ای یا مردمی را در پی داشته است.
- ۴) شهر در ایران، درست بر خلاف اروپا، همگام با حکومت مرکزی دچار افول می‌شده و موجود مستقلی نبوده است.

۶۹- چهار پایتخت اخیر ایران به ترتیب:

- ۱) اصفهان، مشهد، شیراز، تهران
- ۲) اصفهان، شیراز، مشهد، تهران
- ۳) شیراز، اصفهان، مشهد، تهران
- ۴) مشهد، شیراز، اصفهان، تهران

۷۰- کدام یک از موارد زیر در خصوص ساختار فضایی شهرهای میانی ایران صحیح است؟

- ۱) ارگ، رض، شارسستان، آبادی
- ۲) ارگ، شارسستان، رض، آبادی
- ۳) شارسستان، آبادی، ارگ، رض
- ۴) ارگ، شارسستان، آبادی، رض

۷۱- استفاده از آجر در بناهای مذهبی در کدام دوره رواج یافت؟

- ۱) قاجار
- ۲) سامانیان
- ۳) سلجوقیان
- ۴) صفویه

۷۲- ابعاد ضلع و تعداد طبقات و بلندای زیگورات چغازنبیل به تعداد کدام است؟

- ۱) ۲۵-۵-۱۰۵
- ۲) ۲۵-۳-۱۰۲/۵
- ۳) ۵۰-۵-۱۰۲/۵
- ۴) ۵۰-۳-۱۰۵

۷۳- کاخ آپادانا در کدام شهر و در جوار کدام رود قرار دارد؟

- ۱) شوش-شائور
- ۲) شوش-کارون
- ۳) شیراز-شائور
- ۴) شیراز-کارون

۷۴- واشدگاه به چه مکانی اطلاق می‌شود؟

- ۱) تقاطع راسته‌های اصلی بازار
- ۲) تقاطع راسته‌های محلات
- ۳) فضای هشتی جلوی در
- ۴) دروازه‌های شهر

۷۵- شهر تاریخی بیشاپور مربوط به کدام یک از دوره‌های تاریخی زیر است؟

- ۱) هخامنشیان
- ۲) ساسانیان
- ۳) سامانیان
- ۴) سلوکیان

۷۶- کدام شهر حداقل از اواخر حکومت اشکانی به عنوان مرکز ایالتی فارس شناخته شده بود و دوره ساسانی را می‌توان اوج رونق و اهمیت تاریخی آن دانست؟

- ۱) شیراز
- ۲) بیشاپور
- ۳) استخر
- ۴) شوش

۷۷- کدام یک از گزاره های زیر درباره تخت جمشید درست است؟

- (۱) تخت جمشید شهر نیست بلکه مجموعه‌ای به عنوان مجموعه‌های مذهبی است
- (۲) تخت جمشید هیچ گاه یک مرکز ساسی شاهنشاهی نبوده است زیرا از موقعیت شوش و اکباتان برخوردار نبوده است
- (۳) بسیاری از بخش‌های داخلی این مجموعه دچار فرسایش ناشی از کاربرد زیاد باشد نشده است
- (۴) همه موارد

۷۸- کدام یک از موارد زیر در مورد پاسارگاد درست است؟

- (۱) آثاری از قبیل آرامگاه داریوش، کاخ دروازه، یک پل ... در این مکان قرار دارد
- (۲) پاسارگاد شهر نبود بلکه بیشتر شبیه یک بنگاه چادرنشینی بود
- (۳) پاسارگاد در فضایی به ابعاد ۳۵۰*۵۰۰ در حاشیه رود شاتور بنا شده است
- (۴) گزینه ۱ و ۲

۷۹- در دوره هخامنشیان ایالت ماد شامل چه مناطقی بود؟

- (۱) هگمتانه
- (۲) رگه
- (۳) کامیادین
- (۴) همه موارد

۸۰- در مورد هخامنشیان و ساسانیان کدام گزاره زیر درست است؟

- (۱) ساسانیان در مراسم‌های خود به واسطه باورهای زرتشتی همچون هخامنشیان از قربانی کردن احشام خود داری می‌کردند
- (۲) به واسطه باورهای زرتشتی ساسانیان اجساد خود را می‌سوزانده در حالی که اجساد شاهان هخامنشی قابل مکان‌یابی است که خود دال بر عدم باورهای مذهبی آنان دارد
- (۳) علی‌رغم تفاوت‌های مذهبی میان ساسانیان و هخامنشیان هر دو به خدای واحد ایمان داشته و خدایان چندگانه را مذموم می‌دانسته
- (۴) گزینه ۲ و ۳

۸۱- مهم‌ترین عامل اداری شور در زمان سلوکیان چه بود؟

- (۱) شبکه راه‌ها
- (۲) شهرها
- (۳) پادگان‌های نظامی (ساخو)
- (۴) همه موارد

۸۲- نخستین پایتخت سلوکیه شهر..... و دومین پایتخت آنها شهر بود

- (۱) سلوکیه - انطاکیه
- (۲) انطاکیه - سلوکیه
- (۳) بابل - شوش
- (۴) شوش - بابل

۸۳- نخستین پایتخت اشکانیان کجا بوده است؟

- (۱) هگاتم پیلوس
- (۲) تیسفون
- (۳) صد دروازه
- (۴) گزینه ۱ و ۳

۸۴- دیوار قزل آلا در کدام شهر امروزی قرار دارد؟

- (۱) اردبیل
- (۲) تبریز
- (۳) قزوین
- (۴) گرگان

۸۵- کدام یک از شهرهای زیر شامل شهرهای بخش آبختر در دوره ساسانیان میشدند؟

- (۱) کردستان - ایلام - همدان - لرستان
- (۲) گرگان - ماورالنهر - کمیسن و مناطقی از افغانستان
- (۳) سگستان - کرمان - پارس - اسپهان
- (۴) آذربایجان - ارمنستان - گرجستان

۸۶- کدام یک از گزاره‌های زیر در مورد اصطخر صحیح نمی‌باشد؟

- (۱) اصطخر یک معبد اناهیتا دشات که میگویند موبد آن ساسان بود
- (۲) این محل بارویی داشته که اضلاع شرقی فربی آن نزدیک به ۱۲۰۰ متر و اضلاع شمالی جنوبی آن نزدیک به ۵۰۰ در ۷۰۰ متر طول داشته
- (۳) اصطخر قبل از حضور اسلامدر ایران حیات کالبدی خود را از دست داد
- (۴) در اصطخر فضایی مستطیل شکل بنام قلعه یتخت طاووس موجود است

۸۷- آتشکده آذر گشنسب در کدام شهر قرار دارد؟ و نام دیگر آن شهر در ادبیات اسلامی چیست؟

- (۱) تخت سلمیان-شیز
(۲) ریوند-نیشابور
(۳) کاریان-فارس
(۴) راگاری

۸۸- کدامیک از گزاره‌های زیر در مورد جندی شاپور درست نیست؟

- (۱) جندی شاپور در جنوب شرقی دزفول و مشرق شوش و شمال غربی شوشتر قرار دارد
(۲) در طراحی آن از شبکه شرنجی استفاده شده است
(۳) در زما شاپور دوم مورد حمله قرار گرفت
(۴) تا اواخر سده پنجم میلادی حیات خود را حفظ نمود

۸۹- کدام گزینه در مورد نائین درست است؟

- (۱) در قبل از اسلام یک مرکز تجاری و بازرگانی بوده است
(۲) پیش از اسلام از دژی که بعدها به نارین قلعه معروف شد، اداره میشد
(۳) یکی از بخش‌های رستاق اصفهان بوده است
(۴) گزینه ۲ و ۳

۹۰- در سال‌های ابتدایی پس از اسلام، به ترتیب کوفه و شیراز به چه عللی شکل گرفتند؟

- (۱) علل نظامی - کشل‌گیری در کنار یک آبادی قدیمی
(۲) کشل‌گیری در کنار یک آبادی قدیمی - علل نظامی
(۳) علل تجاری - الزامات نظامی (۴) کشل‌گیری در کنار یک آبادی قدیمی - علل تجاری

۹۱- کدام گزینه در مورد مسجد تاریخانه دامغان صحیح است؟

- (۱) این بنا جزو مهم‌ترین و نخستین مساجد صدر اسلام در ایران می‌باشد
(۲) بنای مسجد به زمان خلافت امیر المومنین علی (ع) بر می‌گردد
(۳) مسجد تاریخانه تا قرن هشتم قلب و هسته مرکزی شهر را به سوی جنوب شرقی دامغان تشکیل می‌داده است
(۴) گزینه ۱ و ۲

۹۲- این گفته استخری پیرامون کدام شهر است؟

هیچ شهری در شرق جهان اسلام مانند این شهر مستحکم نبوده است. نه تنها شهر دارای بنای مستحکمی بوده است بلکه ارگ، یعنی مقر حکومت نیز استحکامات دفاعی منحصر به فردی داشت.

- (۱) بلخ (۲) بم (۳) بخارا (۴) تبریز

۹۳- کدام یک از موارد زیر درباره معماری دوره غزنویان درست است؟

- (۱) غزنه پایتخت غزنویان دارای سنت معماری ریشه داری نبود
(۲) در دوره سلطنت محمود نوعی معماری که در آن استفاده از سنگ مرمر دیده می‌شود به چشم می‌خورد
(۳) معماری مورد استفاده در دوره غزنویان به تقلید از معماری هند بد
(۴) همه موارد

۹۴- کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح است؟

- (۱) در دوره سلجوقیان به یک مرکز نظامی علیه اسماعیلیان قلعه نشین تبدیل شد
(۲) به منظور الزامات دفاعی شکل کالدی شهر به صورت استراتژیک درآمد
(۳) اختلافات مذهبی موجود در شهر باعث شکل‌گیری محله‌های جداگانه یهودی، مسلمان، زرتشتی و ... شد
(۴) همه موارد

۹۵- کدام یک از گزینه‌های زیر صحیح نمی‌باشد؟

- ۱) مسجد جامع عتیق دربازار امروزی تهران و در نزدیکی مسجد امام خمینی قرار دارد
- ۲) مسجد جامع عتیق در دوره شاه عباس دوم و به کوشش شخصی بنام رضی الدی ساخته شد
- ۳) شاه عباس در بخش شمالی تهران درون حصار شاه طهماسب چهارباغ و چنارستانی ساخت
- ۴) شاه طهماسب برای تهران ۵ دروازه به نام‌های عبدالعظیم، دولاب، دروازه شمیران، دروازه قزوین، دروازه دولت ساخت

۹۶- کدام گزینه در مورد قزوین عصر صفوی درست نیست؟

- ۱) به واسطه طرحی از پیش اندیشیده شده تغییراتی در ساختار کالبدی آن بوجود آمد
- ۲) مرکزیت اصلی شهر روی محدوده بازار قرار داشت که با اعمال تغییرات به سمت مسجد جامع تغییر کرد
- ۳) شاه طهماسب فرمان ساخت مجموعه جدیدی در شمال شهر را داد که آنرا جعفرآباد نامیدند
- ۴) به گفته شاردن میدان شاه در این شهر به طول تقریبی ۲۱۴ و عرض ۶۱ متر در محله عالی قاپو قرار دارد

۹۷- تفاوت میان قلعه و ارگ چیست؟

- ۱) قلعه صرفاً مفهوم نظامی و امنیتی است در حالی که ارگ محل حضور پادشاه نیز می‌باشد
- ۲) ارگ صرفاً محلی نظامی و امنیتی است اما قلعه محل حضور پادشاه نیز می‌باشد
- ۳) قلعه دارای برج و باروتس در حالی که ارگ فاقد این دو می‌باشد
- ۴) اساساً تفاوتی میان قلعه و ارگ وجود ندارد

۹۸- تنها عنصر کالبدی که در روستاهای ایران وجود نداشته چه بوده است؟

- ۱) برج و بارو
- ۲) دروازه
- ۳) ارگ
- ۴) دروازه

۹۹- کدام یک از گزاره‌های زیر درست نمی‌باشد؟

- ۱) ساباط‌ها را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد ساباط‌هایی با عملکرد صرفاً سازه‌ای و ساباط‌هایی که روی آسقفشان کاربری مسکونی بود
- ۲) در تقاطع راسته‌های مله فضایی شکل می‌گرفت که با آن چارسوق می‌گفتند
- ۳) هشتی‌ها فضاهای کوچکی بودند که درب کوچه را با یک یا دو خمیدگی به فضای درون خانه متصل می‌کردند
- ۴) دالان یا بند به راسته فرعی بازار می‌گفتند

۱۰۰- کدام گزینه زیر صحیح است؟

- ۱) تیم به معنای سرا و تیمچه به معنی سرای کوچک است
- ۲) در اصفهان و تهران به فضای سرپوشیده یا حجره‌های دو سه طبقه دورتادور آن تیم می‌گفتند
- ۳) در تبریز، تیم به راسته بازار کوتاه و پهن سقف داری گفته می‌شود که از دو سو می‌توان آنرا بست
- ۴) سرپوشیده بودن تیم بیش از الزام اقلیمی یک امر زیبایی شناختی بود که به فرم جذاب‌تر آن کمک می‌کرد

تاریخ جهان پاکزاد

۱۰۱- می‌دانیم که شرایط طبیعی و جغرافیایی در تمدن یونان بسیار تأثیرگذار بوده است، در این باره می‌توان گفت:

- ۱) علی‌رغم این که رودخانه‌های در تمدن شرقی نقش تعیین کننده داشتند، ولی در یونان اهمیتی نداشته‌اند.
- ۲) به دلیل موقعیت جغرافیایی، کشاورزی و تجارت، هر دو به صورت همزمان در این دوره رونق داشته است.
- ۳) به دلیل موقعیت جغرافیایی، هر شهر با محیط پیرامون خود دولتی برای خود تشکیل می‌داد که وسعت آن کوچک‌تر از روستاهای کوچک امروزی بوده است.
- ۴) گزینه‌های ۱ و ۳

پاسخ‌ها

بخش اول:

نظریه‌ها و سنت‌های مطرح در شهرسازی

تاریخ شهر و شهرسازی

از شار تا شهر

۱- گزینه ۱.

در دوره هخامنشیان، طبقات اجتماعی به چهار دسته تقسیم می‌شود:

(۱) اشرافیت دودمانی: این گروه در راس هرم دوره هخامنشیانی قرار می‌گیرد. این اشرافیت در هماهنگی با دولت هخامنشی خود جزئی از آن قرار می‌گیرد و در شهر - قدرت مقام می‌گیرد.

(۲) مغان و روحانیون: حضور این طبقه نشان از تحول تاریخی شهر از دولت - شهرهای بین‌النهرین تا شهر - قدرت پارسی دارد. این گروه اجتماعی منادی جنبه آسمانی و مذهبی دولت پارسی است.

(۳) اشرافیت دهقانی: این طبقه نقش و قدرت جامعه روستایی را در آن دوره نشان می‌دهد. حضور این طبقه در شار پارسی، نشان از امتزاج و یگانگی کار اجتماعی دارد. این اشرافیت سبب می‌شود تا در روستا نیز کار صنعتی و بازرگانی شکل می‌گیرد.

(۴) بازرگانان و پیشه‌وران: گستردگی دولت پارسی، امتزاج فرهنگ‌ها و تمدن‌های در هم آمیختگی ملل گوناگون به ارتقای کمی و کیفی سطح زندگی و دانش فنی می‌انجامد. تولید صنعتی و مبادله از مهم‌ترین دستاوردهای چنین حرکتی است. نتیجه، شکل‌گیری طبقه خاص اجتماعی اشرافیت جامعه شهری است که در ارتباط نزدیک با دولت پارسی، خود جزء لاینفک آن می‌گردد.

بسیاری از مستشرقین از طبقه اشرافیت دودمانی، به نام نجبا و اشراف یاد کرده و بر آن هستند که در ارتباط با شکل‌گیری جامعه برده‌دار یونان آن روزگاران، این طبقه اجتماعی را مشابه با اشرافیت برده‌دار یونانی قلمداد کنند. (از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۱۲)

۲- گزینه ۲.

خدا - پادشاه در دولت - شهرهای بین‌النهرین، در دولت ماد به دو بخش پادشاهی و مذهبی تقسیم شد. تقابل پادشاه با مغان سبب می‌گردد تا قیام مغان در چارچوب واقعه بردیای دروغین، رخساره نماید. دولت هخامنشی با قرار دادن پادشاه در ورای طبقات، اولین گام در جهت تسلط دولت بر مذهب را بر می‌دارد. (از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۱۲)

۳- گزینه ۴.

هر سه مورد ذکر شده (بین‌النهرین، ماد و هخامنشیان) نه بر مبنای تقسیم کار اجتماعی بلکه بر مبنای وحدت اجتماعی بوده‌اند. (از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۶ و ۱۱)

۴- گزینه ۴.

گروهی از مستشرقین از طبقه اشرافیت دهقانی در دوره هخامنشیان به عنوان زمین‌داران یاد می‌کنند و بر آن هستند تا شکل‌گیری فئودالیزم در دل جامعه برده‌دار را رقم بزنند.

علاوه بر این در دوره ساسانیان، وجود و حضور فرماندهان در سرزمین‌های واگذار شده و سلطه آن‌ها بر منابع تولید، به خصوص زمین، که تا قبل از دولت ساسانی سابقه نداشته است، سبب شده است تا بسیاری از مستشرقین و پژوهشگران شوروی سابق این دگرگونی‌ها را به عنوان ورود ایران به دوره فئودالی (در مفهوم اروپایی آن) تلقی کنند.

همچنین در دوره ساسانیان، پیروزی اشرافیت دهقانی بر اشرافیت دودمانی اتفاق افتاد. (از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، صص ۱۳ و ۳۰)

۵- گزینه ۴.

بیشاپور از اولین شهرهایی است که در دوره ساسانی ساخته می‌شود. این شهر اولین شهر دارای تاریخ مکتوب است که بر روی یکی از دو ستون‌های باقی مانده آن نوشته شده است. شهر شطرنجی کامل است و یادآور پاسارگاد در دوره هخامنشی است. قلعه شهر ۶۰ متر از سطح شهر بالاتر بوده و مشرف بر شهر است. (از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۳۲)

۶- گزینه ۴.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، صص ۲۵، ۳۳-۳۴

گزینه ۱ نادرست است زیرا: الگوی ساخت در شار میانی در دوره ساسانی و اشکانی یکسان بوده است (نه در شار بیرونی). شار میانی مجموعه‌ای مرکب از محلات متفاوت، بازار و میدان به یاد مانده از شهر پارسی- هلنی با خانه‌های با معماری خاص است. این معماری نمونه بارز خود را در کاخ کسری، کاخ هترا، ... باز می‌یابد و تا به امروز به عنوان گونه غالب مسکن روستایی باقی می‌ماند. بسیاری از معابد کنده شده در دل کوه و آرامگاه‌های دوران اشکانی و ساسانی نیز چنین هستند.

گزینه ۳ نیز نادرست است، زیرا: میدان گسترده‌ای وسیع بوده است که در جلوی دروازه‌های شارستان و در ریض ساخته می‌شده است. این میدان نه چون آگورای یونانی محل تظاهر داد و ستد اقتصادی است و نه چون فوروم رومی مظهر قدرت حکومت است. میدان مکانی است که بازارها به آن باز می‌شوند و تظاهرات اجتماعی- اقتصادی در آن در هم می‌آمیزد. این میدان هنوز از دیدگاه ریخت شناسی فضایی خاص را سبب نمی‌گردد.

گزینه ۲ صحیح است: شار بیرونی مجموعه‌ای مرکب از محلات، خانه‌ها، بازارها، باغات، مزارع، و... در اطراف شار میانی است. در این بخش آتشکده‌ها و بازار اصلی را می‌توان یافت. شار میانی محل استقرار افرادی است که در چهار طبقه برتر اجتماعی قرار نمی‌گیرند و در دولت ساسانی نقشی ندارند. سایر فضاهای شار پارتی در دولت ساسانی:

دژ حکومتی (که در دوره اسلامی به کهندژ یا قهندژ معروف ش ۴): در بالاترین نقطه شهر و در نقطه سوق الجیشی قرار می‌گیرد. شار میانی: مجموعه‌ای مرکب از محلات خاص برای استقرار طبقات برتر جامعه. شیوه ساخت کاخ کسری الگوی غالبی برای ساخت واحدهای مسکونی در شار میانی است. این بخش به چهار دروازه در چهارسوی عالم ختم می‌شود و بخشی از بازار را در خود دارد. شار میانی نیز در دوره اسلامی به شارستان معروف شد.

۷- گزینه ۲.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۴۰

شارستان تبلور کالبدی تمام تمایزات و تفاوت‌هایی است که سازمان اجتماعی مبتنی بر کاست به آن‌ها شکل بخشیده است. شارستان محل بیانگر تمام فشارهایی است که از سوی دولت و دستگاه قاهره آن اعمال می‌شود

۸- گزینه ۳.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۴۱

شهر در دوره اسلامی یک قلعه ایمان است. از این رو نقش مذهبی شهر بر اهداف نظامی- اقتصادی حکومت‌های مستقر در آن شهر اولویت دارد. در شهر است که جهان بینی اسلامی اولین دولت خود را تشکیل می‌دهد. بنابراین در دوره اسلامی، شهر نقشی به مراتب فراتر از دوره‌های کهن را به خود می‌گیرد. جامعه شهری در این دولت در هم‌نوایی با دو جامعه روستایی و ایلپاتی قرار دارد.

۹- گزینه ۲.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۷۵

شار در دوره سلجوقیان و خوارزمشاهیان، مکانی است که تیولداران و مقطعان در آنجا سکنی گرفته و علاوه بر نظارت بر امر تولید کشاورزی بر تولید صنعتی و بازرگانی نیز دست می‌اندازند. گستردگی امر مبادله در این دوران به شار چهره‌ای کاملاً تجاری بخشیده است. بازارهای گسترده وسیع این روزگاران که در منابع تاریخی از آن‌ها سخن می‌رود گواهی بر این ادعاست

۱۰- گزینه ۱.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۸۲

ربع رشیدی پس از مغضوب شدن خواجه رشدی الدین شیخ فضل الله به دست خان مغول تخریب می‌شود و شام غازی نیز در اثر زلزله از بین می‌رود

۱۱- گزینه ۳.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۸۴ و ۸۶

پس از حمله مغول به ایران تلاش‌های مختلف موجب شد تا شهرگرایی و شهرنشینی رشد آرام و مجدد خود را شروع کند و سبک آذری در هنر و ادبیات و معماری جای خود را بازابد و امر تولید، توزیع و مبادله رونقی مجدد یابند. ولی این تلاش‌ها هیچ‌گاه موفق نگردید که سازان تولیدی کشور را به قبل از حمله مغول برسانند.

سازمان شهری در این دوران کماکان بر جدایی محلات شهری قرار دارد. با این اعتبار می‌توان نبود سازمان تولیدی، سازمان دیوانی، سازمان شهری، سازمان فضایی و سازمان کالبدی در سیر تحول شهرگرایی و شهرنشینی در ایران نام یرد.

ذکر این نکته نیز ضروری است که در این دوران شهر همچنان، به عنوان مرکزیت منطقه تابعه خویش مفهوم منطقه‌ای خود را حفظ می‌کند. شهر به عنوان مظهر وحدت سه جامعه‌ایلی، روستایی و شهری نقش خود را بازی می‌کند و بر این امر باقی می‌ماند و بستر مناسب برای وحدت اجتماعی کار را کماکان فراهم می‌کند. سه قرن ایلغار نمی‌تواند مفهوم وحدت اجتماعی کار را در هم شکند و از آن ره شکل‌گیری طبقات اجتماعی را به مفهوم اروپایی آن فراهم آورد.

۱۲- گزینه ۴.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۹۶

طراحی یک محور جدید و وسیع شهری (محور چهار باغ) در دوره صفویه که تا قبل از این دوران در ایران سابقه نداشته است و ایجاد میدانی وسیع و گسترده با تعریف روشن انتظام فضایی صریح به عنوان مرکز جدید شهر و نه شهری جدید، سبب می‌گردند تا برای اولین بار در سازماندهی شار ایرانی مفهوم منطقه‌بندی شهری به کار گرفته شود.

۱۳- گزینه ۳.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۹۸-۹۷

تباین صریح دولت صفوی با امت یا ملت تحت سلطه خویش در عمارت عالی قاپو در ضلع غربی میدان نقش جهان متبلور است. سایر اضلاع میدان عبارتند از:

بازار بزرگ در ضلع شمالی، مسجد شیخ لطف الله در ضلع شرقی و مسجد بزرگ در ضلع جنوبی میدان.

۱۴- گزینه ۲.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۱۰۴

اصول موجود در مکتب اصفهان عبارتند از:

اصل سلسله مراتب: بر مبنای این اصل هیچ فضای شهری را نمی‌توان بدون توجه به مرتب بالاتر یا پایین‌تر از آن ایجاد کرد. بر مبنای این اصل هر فضای شهری دارای درون و بیرون است.

اصل کثرت: فضای شهری در انبساط خویش روی به کثرت دارد و تنوع، روی به تجزیه دارد و دگرگونی.

اصل وحدت: فضای شهری در انقباض خود و در مجموعه همبسته‌اش، روی به وحدت دارد و یکسانی. روی به ترکیب دارد و همگونی.

اصل تمرکز: متمرکز شدن فضای شهری اعتباری خاص به آن می‌بخشد.

اصل عدم تمرکز: پراکندگی فضای شهری موجب می‌شود که بیانی واحد در مکان‌هایی متفاوت شکل بگیرد. توزیع متوازن فضاهای شهر علت اصلی یگانگی مفهوم شهر و فضاهای متفاوت آن می‌شود.

اصل تجمع: جمع شدن عناصر متفاوت در یک مکان، مفهومی متفاوت به آن می‌بخشد.

اصل تباین: ناهمگونی عناصر و در عین حال آهنگین بودن آن با دیگر عناصر، فضا را از یکسانی، یکدستی و بی هویتی می‌رهاند.

اصل اتصال: هر فضای شهری در پی اتصال به دیگر فضاهاست.

اصل توازن: توازن فضایی بدون هیچ ترسی از معماری با مقیاس بزرگ و از این که مقیاس انسانی در حد اندازه‌ها مورد توجه واقع نشود، عملاً به ایجاد فضای انسانی می‌انجامد. در چنین فضایی است که تعادل فضایی نیز میسر خواهد شد بی آنکه تقارنی مطرح باشد.

اصل تناسب: نسبت ابعاد و اندازه‌ها، نسبت احجام و ساختمان‌ها، نسبت فضاهای انباشته و فضاهای تهی، نسبت سایه و روشن، نسبت محدودیت و بی‌کرانگی و ...

اصل تداوم: فضای شهری خلایقی است که مابین ساختمان‌ها، احجام و ساختمان‌ها، اشکال واقع می‌شود و در مکان و زمان با رفتارهای اجتماعی، فرهنگی معنایی دیگر می‌یابد.

اصل قلمرو: هر فضای شهری از ذره فضا (مسکن) تا کلان فضا (شهر) حریمی خاص خود دارد. حریمی که دامنه درون را به بیرون می‌گستراند.

اصل سادگی: خلوص و صداقت فضای شهری، مکان درک سریع آن را فراهم می‌آورد. بی‌پیرایگی فضای شهر آشنایی با آن را ممکن می‌سازد.

اصل پیچیدگی: کاربرد غیر معمول واژه و فضا به منظور شاخص کردن آن از اصل پیچیدگی پیروی می‌کند.

اصل ترکیب: ترکیب واژه‌ها با یکدیگر و چگونگی این ترکیب کلام را از زبان جدا می‌سازد.

اصل استقرار: اصل استقرار در مفهوم ساخت کلام یا شهر معنا می‌یابد. در این مفهوم ساخت یعنی کلیه روابط متقابل اجزای یک کل با یکدیگر به گونه‌ای که هر واحد بیشترین نقش را داشته باشد.

اصل زمان: آنچه در زمان دچار دگرگونی می‌شود، صورت است و نه محتوا. محتوای فضای شهری چون محتوای واژه در بستر زمان.

اصل ایجاد: رعایت این اصل یکی از بنیادی‌ترین اصول مکتب اصفهان است. بیان گسترده‌ترین مفهوم در ساده‌ترین صورت را این گونه بیان می‌کنند.

۱۵- گزینه ۴.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۹۶

در مکتب اصفهان برای اولین بار تمایزات اجتماعی در کل شهر تبلور کالبدی می‌یابد.

۱۶- گزینه ۲.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، صص ۱۱۳-۱۱۴

دروازه شمیران براساس نقشه‌های صفحات ۱۱۴-۱۱۳ کتاب از شار تا شهر دروازه شمیران به محله عودلاجان باز می‌شده است

۱۷- گزینه ۴.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۱۲۱
انقلاب مشروطه، حق مالکیت را به رسمیت می‌شناسد، مفهوم تیول را از میان بر می‌دارد و دگرگونی‌های مساعدی در وضعیت قانونی-اجتماعی برای شکل‌گیری زمین داری بزرگ فراهم می‌آورد.

۱۸- گزینه ۲.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۱۴۱
عمارت بلدیه تعبیری ظریف‌تر از ساختمان حکومتی است.

۱۹- گزینه ۲.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۱۷۴ و ۱۷۵ و ۱۷۷
تجدد طلبی برای اولین بار در ادبیات ظهور پیدا می‌کند. مفهوم مدرنیته که اولین موج آن در دوران قاجار در روابط اجتماعی- فرهنگی جامعه مستحیل شده بود و چهره‌ای کم و بیش خودی یافته بود، در دومین موج خود ساحل‌های سنت‌ها و جامعه کهن را در هم می‌کوبد. برای اولین بار در تاریخ کشور در دوره پهلوی دولت بر آن شد که چهره و سازمان جامعه و از آن ره شهر را بر مبنای اندیشه‌ای برون سر دگرگون سازد. اندیشه‌ای که تحول و تطور خود را از درون جامعه قرون وسطایی اروپا آغاز کرده و در شروع قرن بیستم میلادی به عنوان نمادی از پیشرفت و توسعه خود را مطرح می‌کند. بنابراین دگرگونی‌های کالبدی جامعه در این دوره نه در ورای سازمان و بافت موجود شهر که در درون آن جستجو می‌شود.

۲۰- گزینه ۱.

از شار تا شهر، سید محسن حبیبی، ص ۱۸۲
موسیو گدار: طرح اولیه دانشگاه تهران

۲۱- گزینه ۴.

از شار تا شهر، محسن حبیبی، ص ۶
ایجاد قلاع سنگین و شهر- تپه‌های بی‌شمار در نقاط متفاوت ولی مشخص سرزمین ماد، سه مقوله جهان بینی، اقتصاد و زیست محیطی را همزمان در خود دارد. هر یک از شهر- تپه‌های، خود یک شهر- معبد است، یک شهر قدرت است که از دیدگاه زیست محیطی در منطقه‌ای واقع شده است که برابند کلیه نیروهای زیست محیطی است. چنین سازماندهی به عامل غارت- دفاع به عنوان مهم‌ترین عامل اقتصادی در شکل‌گیری شار اشاره دارد.

۲۲- گزینه ۲.

از شار تا شهر، محسن حبیبی، ص ۱۱
شار پارسی اولین قدم در راه منطقه‌ای شدن را برداشته است.

۲۳- گزینه ۴.

از شار تا شهر، محسن حبیبی، ص ۱۷-۱۹
تمامی موارد ذکر شده در مکانی‌یابی شار پارسی- هلنی تأثیر داشته است.

۲۴- گزینه ۱.

از شار تا شهر، محسن حبیبی، ص ۶۳-۶۲
به هنگام تشکیل شهر قرون وسطایی (در تقابل با فئودالیته حاکم) اصناف شهر (فقط در دو رسته پیشه وری و صنعت) از استقلال کامل برخوردار بودند. حال آنکه صنوف از همان آغاز ساماندهی مجدد (در دوره سامانی) لاقلاً تا دوران صفوی، همه رسته‌های متفاوت را شامل می‌شدند و نظارت بر هر کدام بر عهده دیوان حسبت گذاشته شده بود. در این دوره گسترش زیاد حرف و صنایع، داد و ستدها و بازارها، به خصوص در قرن ۳ و ۴ هجری در حکم

انتقال جمعیت به حومه شهر یا رض بود. امنیتی که در دوره سامانیان احساس می‌شد و از بین رفتن خطر حمله اقوام بیابانگرد، موجب رشد و رونق مداوم اطراف شهر در خراسان و ماوراءالنهر گردید.

بنابراین شهر به مراتب وسیع‌تر و مترکم‌تر از نمونه کهن خویش گردیده است و نیز نه فقط بر اطراف هسته قدیمی خویش بلکه کاملاً در بیرون آن (رض) گسترش یافته است. فروریختن دیوارهای شارستان و فراموش شدن آن، دقیقاً سر در فروریختن سلسله مراتب اجتماعی و و نظام کاستی دارد.

۲۵- گزینه ۲

از شار تا شهر، محسن حبیبی، ص ۷۱
از قرن ۴ در ایران به عنوان مرجع شهرسازی ایران یاد می‌شود.

۲۶- گزینه ۲

از شار تا شهر، محسن حبیبی، ص ۷۲
نظریه امام محمد غزالی در این دوره در مورد سلطنت می‌گوید: خداوند دو گروه انسان‌ها را انتخاب کرد. پیامبران بشارت دهندگان آخرت و سلاطین، چوپانان روی زمین. نظریه خواجه نظام الملک در مورد مشروعت حق هم می‌گوید: حق را می‌توان از طریق زور کسب کرد. حاکم قدرت مطلق است، هیچ گونه تأییدس نمی‌خواهد مردم در مقابل قدرت وی هیچ گونه آزادی ندارند. این‌ها پایه‌های تاریخی را برای دولت قاهر در دوره سلجوقیان و خوارزمشاهیان فراهم می‌کند.

۲۷- گزینه ۱

از شار تا شهر، محسن حبیبی، ۹۳
اولین بازتاب شهر آرمانی در دوره صفویان و به هنگام حکومت شاه طهماسب و پایتخت شدن قزوین بروز پیدا کرد.

۲۸- گزینه ۲

از شار تا شهر، محسن حبیبی، ص ۹۳
پیدایش مفهوم خیابان در برابر بیابان در دوره صفویه، مفهومی جدید است که یا راه به میدان صلی شهر می‌برد و یا این که به موازات آن کشیده می‌شود. این خیابان با توجه به شرایط اقلیمی کناره‌های خود درختان بی‌شماری دارد که بنا به نوع قرارگیری در محیط بیرونی چهار باغ در مورد قزوین و یا چنارستان در مورد تهران نام می‌گیرد.

۲۹- گزینه ۲

(از شار تا شهر صفحه ۸۳ و تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۳۳۰)
خواجه رشیدالدین فضل اله، شهر سلطانی به دستور سلطان محمد خدا بنده به شکل شطرنجی و در دشت زنجانو در محل استقرار تابستانی خان مغول ساخته شد، بنا بر شواهد مردمان شهر، از تبریز مراغه و اردبیل و دیگر نقاطی هستند که با به دستور خان مغول بدان جا کوچانده شده اند. این شهر پس از مرگ خان مغول کم کم تخلیه شد و اکنون از آن شهر تنها مقبره سلطان محمد به جا مانده است (توضیحا خواجه رشید الین فضل اله وزیر خرمند دربار سلطان محمد خدا بنده بده است)

۳۰- گزینه ۲

(از شار تا شهر صفحه ۴۸)
علی رغم اینکه در بدو تشکیل دولت اسلامی ایجاد هرگونه قشربندی اجتماعی بر مبنای قوم، نژاد سنت و ... نفی می‌گردید. به هنگام تشکیل امپراطوری متمرکز و سپس غیر متمرکز اسلامی، رجوع به سازمان اجتماعی کهن شهری در سرزمین‌های مفتوحه به سرعت انجام می‌پذیرد. گو این که دیگر از تشکیل محلات بر حسب نظام کاستی یا شهروندی خاص خبری نیست ولی در مقابل با ایجاد محلاتی بر حسب قوم و قبیله نژاد مذهب، زبان، فرقه و ... مواجه‌ایم

۳۱- گزینه ۳

(از شار تا شهر صفحه ۲۰)

اصول و قواعدی که در این دوره برای ایجاد نوشهرها در دوره سلکویه به کار گرفته می‌شود عمدتاً همانی است که در عهد کلاسیک از سوی هیپوداموس به کار گرفته می‌شود، مقیاس انسانی مبنا، طراحی معابر و مناطق قرار می‌گیرد، شبکه معابر بگونه شطرنجی طراحی می‌شود و برای نخستین بار مفهوم میدان در شهر رنگ می‌گیرد.

۳۲- گزینه ۳

(از شار تا شهر صفحه ۴۲)

مسجد جامع، با توجه به اینکه دولت اسلامی در شه رتولد می‌یابد و با توجه به اینکه تشکیل این دولت برای اولین بار در مسجد صورت می‌گیرد بنابراین وجود مسجد جامع (مکتبی که در آن نماز جماعت و نماز جمع به عنوان بیان کننده وظایف و آرمان‌های دولت اسلامی به انجام می‌رسد) به یکی از مشخصات اصلی شهر در دوره اسلامی تبدیل می‌گردد. این امر تا آن ح اهمیت دارد که در دوران اولیه دولت اسلامی و قبل از تشکیل حکومت‌های محلی سکونتگاهی به مقام شهر می‌رسید که صاحب جامع باشد.

۳۳- گزینه ۴

(از شار تا شهر صفحه ۱۳۴)

دوران قاجار، در این دوره محله به عنوان عنصر اصلی شهر در سبک تهران نقش بازی می‌کند ولی بالعکس مکتب اصفهان محل تظاهرات قوم و قبیله‌ای و... نیست، محله از این پس محل تبلور تمایزات اجتماعی است محله فرادستان محله فرودستان

۳۴- گزینه ۱

شهر سلطانیه به دستور سلطان محمد خدابنده به شکل شطرنجی و در دشت زنجان و در محل استقرار تابستانی خان مغول ساخته شد (از شار تا شهر صفحه ۸۳)

۳۵- گزینه ۴

(از شار تا شهر صفحه ۱۲۳)

شهر به عنوان مرکز اداری حکومتی و تجاری بازرگانی بیش از آنکه در ارتباط اقتصادی اجتماعی و فرهنگی سیاسی با روستاها و مناطق تابعه خود باشد متأثر از شرایط ورود گردش کالا و سرمایه خارجی است بدین سبب در دوره قاجار آن دسته از شهرهایی رونق می‌یابند که از دیرباز نقش تحاری داشته و درهای خود را به روی جریانات تجاری و مبادلاتی گشوده اند

۳۶- گزینه ۴

(از شار تا شهر صفحه ۲۰)

وجود خودمختاری نسبی در اداره شهرها و همچنین بکارگیری مقیاس انسانی در طراحی فضاهای شهری و خانه‌ها و طراحی معابر، استفاده از شبکه شطرنجی که الگوی شهرسازی هیپوداموس بوده است و استفاده از میدان برای نخستین بار که پیشتر در فضاهای شهری ایرانی حضور نداشت از عمده تفاوت‌های این دو دوره است، توضیحا همه این تفاوتها با حضور یونانی‌ها در ایران و در دوره سلوکیه رخ داد.

۳۷- گزینه ۲

قانون زمین شهری سال ۱۳۶۰، باید گفت مهم‌ترین تفکری که در دهه ۶۰ بر برنامه‌ریزی غالب بوده و در واقع همانطور که گفته شد از سال ۶۵ به اجرا در آمده برنامه آماده سازی زمین بوده است که متأثر از قانون زمین شهری سال ۱۳۶۰ بوده است (از شار تا شهر صفحه ۲۲۳)

۳۸- گزینه ۱

در واقع منظور از شهرهای بسته آن دسته از شهرهایی بودند که محدوده فضایی آن‌ها بوسیله حصار و برج و بارو از فضای غیر شهری و یا بیرون شهر مشخص می‌شود. (از شار تا شهر صص ۱۱۰-۱۲۰)

۳۹- گزینه ۴

هخامنشیان به واسطه این که ما برای اولین بار شاهد شکل‌گیری طبقات اجتماعی (اشرافیت دودمانی، مغان و روحانیون، اشرافیت دهقانی و نهایتاً بازرگانان و پیشه‌وران) هستیم که این تمایز اجتماعی نمود کالبدی نیز دارد که در مرکز شار آن زمان پادشاه به همراه اطرافیان محصور در دیوار سکنی گزیده و سپس سایر طبقات در رده‌های بعد... (از شار تا شهر صفحه ۱۲-۱۴)

۴۰- گزینه ۴

مسجد جامع، با توجه به اینکه دولت اسلامی در شهرتولد می‌یابد و با توجه به اینکه تشکیل این دولت برای اولین بار در مسجد صورت می‌گیرد بنابراین وجود مسجد جامع (مکتبی که در آن نماز جماعتو نماز جمعه به عنوان بیان‌کننده وظایف و آرمان‌های دولت اسلامی به انجام میرسد) به یکی از مشخصات اصلی شهر در دوره اسلامی تبدیل میگردد. این امر تا آن ح اهمیت دارد که در دوران اولیه دولت اسلامی و قبل از تشکیل حکومت‌های محلی سکونتگاهی به مقام شهر میرسید که صاحب جامع باشد. (از شار تا شهر صفحه ۴۲)

۴۱- گزینه ۴

دینیاران، رزمیاران، کشاورزان و پیشه‌وران البته در دوره‌های مختلف پیش از اسلام تغییراتی در این نظام رخ داده که مثلاً در دوره هخامنشیان به علت قدرت دودمانی شاهد حضور این طبقه در راس هستیم و در دوره ساسانیان به علت قدرت‌گیری موبدان آنها را در راس و سپس به علت نیاز خاص کشور شاهد حضور جنگ‌آوران هستیم. توضیح اینه در ایران هیچ‌گاه طبقه‌ای تحت عنوان فئودال نداشته ایم (از شار تا شهر ۲۳-۲۴ و ۲۹-۳۰ تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران سلطان زاده صفحات ۴۱-۴۵)

۴۲- گزینه ۳

جهان بینی و مدیریت سیاسی، به طور کلی تمدن یونانی و رومی بر اساس معاش مادی و موضوعیت داشتن دنیا به همراه خدایانی که در کوه‌های المپ قرار دارند استوار بود، تمدنی که بر مبنای فلسفه استوار است و این در حالی است که تمدن شرق (بین‌النهرین) بیشتر تحت تأثیر جهان بینی اخروی و اولویت داشت دنیایی پس از مرگ به حیات مادی قرار دارد. در شرق بیش از حضور فلسفه شاهد شکل‌گیری عرفان هستیم و نهایتاً این عوامل در کنار عوامل جغرافیایی منجر به شکل‌گیری نظام دموراسی در یونان و شکل‌گیری حکومت‌های مرزی قاهر در شرق شد. (تاریخ شکل شهر صفحات ۳۸۷-۳۸۹ و شار تا شهر صص ۵-۹)

۴۳- گزینه ۱

عدالت شهری و یکپارچگی اجتماعی، (از شار تا شهر)

۴۴- گزینه ۱

از شار تا شهر

۴۵- گزینه ۴

از شار تا شهر فصل مربوط به قاجار، در این دوره نظام می‌آیدن و خیابان‌ها با تأثیرپذیری از الگوی غربی خود به شدت تخصصی شد و همین امر موجب شد تا بسیاری از خیابان‌ها و میدان نقش خاصی را به عهده گیرند

۴۶ - گزینه ۴

از شار تا شهر صص ۱۵-۲۰، آنها پس آن که شهر در فضایی به ابعاد ۷۰۰×۷۰۰ فضایی که اسب با یک نفس می‌توانست بدود می‌ساختند، آن را تقدیس کره و در مرکز آن آتشکده و آب انبار می‌ساختند.

۴۷ - گزینه ۲

از شار تا شهر پس از ورود سرمایه داری تجاری به ایران نظام محله‌ای سنتی ایران دستخوش اتفاقاتی شد که از جمله آن می‌توان به شکل‌گیری محلات جدید بر مبنای تمایزات اجتماعی اشاره کرد، محله دولت محله چالمیدان، محله فقرا و محله ثروتمندان

۴۸ - گزینه ۱

از شار تا شهر مجموعه گنجعلی خان کرمان در دوره صفویان ساخته شده است.

۴۹ - گزینه ۴

از شار تا شهر از جمله زیباترین بناهایی که در دوره آل بویه ساخته شده است، مسجد نائین می‌باشد.

۵۰ - گزینه ۱

طراحی باغ‌ها اصولا براساس دسترسی به آب صورت می‌گرفت و در نتیجه براساس گذر آب از داخل باغ محورهای اصلی و فرعی و باغچه‌ها به وجود می‌آمد و نوع باغ مشخص می‌شد.

تاریخ ایران پاکزاد

۵۱ - گزینه ۳

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، صص ۱۳ خطر سیل و خشکسالی کشاورزی ایران را با دشواری‌های بسیار همراه کرده و مردمان را به دامداری و کوچ‌نشینی تشویق می‌نموده است. یکجانشینی نیز تنها در دره‌ها و شکاف‌های عظیم کوهستانی و تا اندازه‌ای در واحه‌های آن امکان داشته است. وجود مراتع بی‌شمار در کوه‌ها، نه تنها کوچ‌نشینی و شبنانی را تثبیت می‌کرد، بلکه ایران را برای بسیاری از اقوام بیابانگرد به چراگاه تاریخ و مقصد نهایی آن‌ها تبدیل کرد. تنها دشت گسترده‌ای که از هر نظر برای یکجانشینی مناسب بود، دشت لوزیانای باستان یا خوزستان امروزی در جنوب غربی زاگرس بود. تراکم جمعیتی در ایران بسیار کم بوده و محدودیت‌های یکجانشینی و رواج کوچ‌روی، مانع بزرگی در راه توسعه اجتماعی، اقتصادی و سیاسی بود. کمبود آب موجب می‌شد تا کوچندگان به دنبال طبیعت سازگارتر، همواره از منطقه‌ای به منطقه دیگر کوچ کنند. این شیوه مناسبات سیاسی و فرهنگی خاص خود را به وجود آورده و مانع رشد و گسترش کشاورزی و خدمات به صورت یکجانشینی و شهرنشینی می‌شد.

۵۲ - گزینه ۳

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، صص ۱۴ بیشترین جمعیت در دامنه‌های البرز و زاگرس ساکن بوده است.

۵۳ - گزینه ۱.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۵۰-۵۱
این تقسیم‌بندی در دوره ماد به ترتیب از کوچک به بزرگ: نمانا، ویس، زنتو، سویتره و دهیو بوده است.

۵۴ - گزینه ۱.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۵۱
اولین بار به مغ‌ها در دوره ماد نقش روحانیت داده شد.

۵۵ - گزینه ۱.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۶۹
رشته در دوره هخامنشیان: طبقه جنگیان

۵۶ - گزینه ۴.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۷۲، ۷۳
شرایط کالبدی قلمروی هخامنشیان در شرق و غرب متفاوت بود، در حالی که هخامنشیان سه مرکز حکومتی خود را در نواحی غربی انتخاب کرده بودند، بسیاری از مناطق شرقی به ویژه در اطراف کویر مرکزی ایران خالی از سکونت بودند، وجود پایتخت‌های تابستانی و زمستانی از ویژگی‌های دوره هخامنشی به شمار می‌رود که به خوبی بیانگر حاکمیت فرهنگ عشیره‌ای و کوچ روی هخامنشیان است.

۵۷ - گزینه ۲.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۸۶
در ایران و یونان شاه قدرت مطلق به شمار می‌آمده، سایر گزینه‌ها صحیح است

۵۸ - یلنگزینه ۳.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۹۱-۹۳
در این دوره شهرها دارای ارگ و بارو بوده‌اند. باروی شهر از نظر فرم کالبدی به دو صورت بوده یا دارای فرم هندسی و منظم و از پیش طراحی شده بوده و یا از فرم غیر هندسی تبعیت می‌کرده است.

۵۹ - گزینه ۱.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۱۳۰
نارین قلعه در اردبیل قرار داشته است.

۶۰ - گزینه ۳.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۱۵۰، ۱۰۶، ۱۳۵
طرح‌های دایره‌ای در شهرهای ایرانی به خصوص در دوره اشکانیان به دلیل مسائل دفاعی به کار می‌رفته است. از گزینه‌های مورد نظر سه شهر گور، هاترا و تخت سلیمان بنابر این طرح شکل گرفته‌اند.

۶۱ - گزینه ۳.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۱۲۶
کرمان، پارس، خوزستان، سند و مکارن: نیمروز

۶۲ - گزینه ۲.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۱۷۳
ویژگی شهرها در قرون اولیه اسلام:

۱. برخی از آن‌ها به صورت پادگان برپا و کم شهر شدند، همانند کوفه
۲. نوع دیگر شهرهای جدیدی بودند که در کنار یک آبادی قدیمی ساخته شدند، همانند شیراز
۳. گونه دیگر، سکونت در کنار قلعه و کاخ ساسانی بود که به صورت مجموعه‌های قبیله‌ای در بیرون و حاشیه قلعه‌ها (رض) چادر زده و مسجد جامع می‌ساختند و به تدریج نطفه شهر از دژ به مسجد جامع تغییر می‌کرد.
۴. تبدیل اردوگاه‌ها به محله‌ها و مجزا بودن آن‌ها از هم موجب شد تا شهر به صورت ارگانیک و بدون نقشه قبلی گسترش یابد.
۵. از دیگر تغییرات، تغییر جهت خانه‌ها از شمالی-جنوبی به جهت قبله بود.

۶۳ - گزینه ۲.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، نقشه ص ۲۸۱
مسجد تاریخانه: دامغان

۶۴ - گزینه ۴.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۳۵۹
شهری که در زیرزمین ساخته شده و دسترسی به آن ممکن نیست: تهران

۶۵ - گزینه ۴.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۳۹۸
عمده‌ترین ویژگی معماری و شهرسازی این دوره را می‌توان چینی برشمرد:

استفاده از کاروانسراهای عالی در تمام ایران، استفاده از ساختمان‌های برون‌گرا به جای ساختمان‌های درون‌گرا که نخستین انعکاس شکلی آن پیدایش تک ساختمان بود، شاهان صفوی برای رقابت با دشمنان خود به ویژه با ترکان عثمانی در زیباسازی پایتخت و ساخت بناهای با شکوه می‌کوشیدند. پیوستگی بنا و اصل چسباندن ساختمان‌ها به هم نیز در این دوره تا اندازه‌ای جای خود را به کوشک با مناظر باز و بی پایان می‌داد.

۶۶ - گزینه ۱.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۴۰۷-۴۰۸
در دوره صفوی به دستور شاه طهماسب برای تهران بارویی با چهار دروازه (دولاب، قزوین، حضرت عبدالعظیم و شمیران) ساخته شد. خندق به دور بارو توسعه یافت و چون خاک کافی نبود، از دو چال خاک برداشتند و چال میدان و چال حصار از همان وقت مشهور شدند. مسجد جامع عتیق هم در این دوره به دستور شاه عباس دوم ساخته شد که در دوره قاجار مرمت شد. پیتیر دل‌واله در مورد تهران در این دوره می‌گوید: تهران شهری گسترده و از قزوین بزرگ‌تر است... تهران شهر چنارهاست.
تصویر تهران در دوره صفوی:

۶۷- گزینه ۴.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۴۳۰
 دروازه دولت در دوره حکومت افغان ها، و برای افزایش راه‌ها برای مسائل دفاعی و فرار ساخته شد. بر طبق پاسخ سوال قبل تهران تا دوره صفوی، ۴ دروازه داشته است.

۶۸- گزینه ۳.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۵۱۴-۵۱۵
 ۵ ویژگی مطرح شده از سوی ماکس وبر، برج و بارو، بازار، دادگاهی مستقل و دست کم برخوردار از قوانین داخلی مستقل، اتحاد و اشتراک نسبی، حداقل استقلال داخلی، و قدرت اداره امور به دست کارگزاران برگزیده شهروندان.

۶۹- گزینه ۱.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۵۱۷
 چهار پایتخت اخیر ایران: اصفهان، مشهد، شیراز، تهران

۷۰- گزینه ۴.

تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۵۲۲

۷۱- گزینه ۳

تزیین بناهای مذهبی در زمان سلجوقیان رواج یافت و دوره ایلخانان تکمیل شد و نهایتاً در دوره صفوی جای خود را به تزیین پرکار و گسترده کاشی کاری داد (تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران سلطان زاده صفحه ۲۲۵ و سلجوقیان صفحه ۲۶۹ تاریخ ایران پاکزاد تصویر ۴۳ یک بای آجری متعلق به دوره سلجوقیان)

۷۲- گزینه ۲

ساختمان اصلی زیگورات در اصل ۵ طبقه بوده است و اینک در پی گذشت زمان و تأثیر عوامل مخرب طبیعی، دو طبقه فوقانی آن که از خشت خام ساخته شده بود و از بین رفته است. زیگورات و زوایای آن به سوی جهات اربعه است به همین خاطر نقضه مربعی شکلی را نمایان می‌سازد که طول هر ضلع آن $10\frac{2}{5}$ متر است که بلندای آن ۲۵ متر می‌باشد (تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۳۸)

۷۳- گزینه ۱.

منطقه شوش در زمان قدرت یافتن هخامنشیان به متصرفان آنان ضمیمه شد. داریوش نیز پس از مدت اندکی اقامت در بابل در حدود ۵۲۱ ق.م شوش را به پایتختی برگزید و بر آن شد تا کاخی شایسته در شوش بر پا کند. کاخ آپادانادر شهر شوش و در جوار رود شاتور قرار دارد (تاریخ ایران پاکزاد صفحه تصویر صفحه ۷۸)

۷۴- گزینه ۳

به طور معمول در تقاطع کوچه‌های فرعی میدان‌های کوچکی به کمک عقب نشینی خانه شکل می‌گرفت، این مکان برای خشک کردن ذغال یا تاپاله و ... بکار می‌رفت که به آن واشدگاه می‌گفتند (تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران پاکزاد صفحه ۵۳۱)

۷۵- گزینه ۲.

شهر بیشاپور در ۲۳ کیلومتری غرب شهرستان کازرون قرار دارد. این شهر در کنار جاده شاهی که روزگاری از رونق فراوانی برخوردار بود قرار گرفته است. نولده که می‌بوسد: پسر اردشیر اقدام به ساختن این شهر نمود و به پیروی از پدر خود نام آنرا بیشاپور نهاد. شهر بیشاپور از شهرهای فعال دوران ساسانیان بوده که با ورود اسلام رونق خود را از دست داد. این شهر پس از حیات دوباره در دوره دیالمه در پی وقوع زلزله شدید ویران و متروک شد. (تاریخ شهرنشینی ایران پاکزاد صفحه ۱۳۵)

۷۶- گزینه ۳

استخر نام یک آبادی نبود بلکه یکی از ۵ کوره (شهرستان) سرزمین فارس بوده است. آن چیزی که تحت عنوان استخر باقی مانده است در واقع باقی مانده مجموعه‌ای است که در شمال تخت جمشید و جنوب نقش رستم قرار دارد. این مجموعه در دروه پارت‌ها شکل گرفت و در دوره ساسانیان به مرز مذهبی پارس تبدیل شد همچنین در اواخر حکومت پارتیان در شهر استخر یک معبد به نام آناهیتا ساخته شد. (تاریخ شهر و شهرنشینی ایران پاکزاد صفحه ۱۳۱)

۷۷- گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزا صفحه ۷۵

تخت جمشید شهر نیست بلکه مجموعه‌ای به عنوان مجموعه‌های مذهبی است تخت جمشید هیچ گاه یک مرکز ساسی شاهنشاهی نبوده است زیرا از موقعیت شوش و اکباتان برخوردار نبوده است بسیاری از بخش‌های داخلی این مجموعه دچار فرسایش ناشی از کاربرد زیاد باشد نشده است.

۷۸- گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۷۷

پاسارگاد در دشتی بلند به بلندای ۱۹۰۰ متر از سطح دریا، در حصار کوهستان جای گرفته است. در سده هفتم قمری اتابکی از سلغریان پارس در نزدیکی آرامگاه کورش بزرگ مسجدی ساخت که در آن از سنگ کاخ‌ها استفاده شده بود. به مناسبت جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران در سال ۱۹۷۱ این سنگها دوباره به جاهای اصلی خود بازگردانده شدند. کاخ محل سکونت بی تردید نشان از تأثیر و نقش معماری یونانی دارد. گویا هنگامی که کورش در سال ۵۴۵ پیش از میلاد سارد (پایتخت لیدی، شهری در غرب ترکیه امروزی) را به تصرف درآورد به شدت تحت تأثیر بناهای مرمین شاهان لیدی قرار گرفته است. چه بسا او همان زمان شماری از اساتید اهل لیدی را در پاسارگاد به کار گماشته است. در کاخ تناسب جذاب سنگهای مرمر تیره و روشن، مخصوصاً در پایه‌ها، جلب نظر می‌کند. این سنگها از پیرامون سیوند آورده شده است در شهر باستانی پاسارگاد نخستین پایتخت شاهنشاهی هخامنشی در قلب استان فارس، در دشت رودخانه پلوار قرار دارد. نام شهر «اردوگاه پارس» دلالت از موقعیت مکانی شهر دارد. شهر توسط کروش بزرگ (کروش دوم) در سده ۳ ششم قبل از میلاد ساخته شد. محوطه اصلی (۱۶۰ هکتار، حدوداً ۰.۸×۲.۷ کیلومتر) توسط یک منطقه طبیعی بزرگ احاطه و محافظت شده است (حدوداً ۷۱۲۷ هکتار). محوطه اصلی شامل این بناهای تاریخی است: آرامگاه کورش بزرگ در جنوب؛

تل تخت (یا «تخت سلیمان»؛ سریر پادشاهی سلیمان) و استحکامات، واقع بر یک تپه در شمال محوطه اصلی؛

مجموعه سلطنتی در مرکز محوطه اصلی، شامل بقایای: ساختمان دروازه (دروازه آر)، تالار عمومی قصر مسکونی، و باغ سلطنتی (چهار باغ).

در منطقه شرق یک بنای کوچک قرار دارد (۱۶×۱۶ متر) که یک پل تشخیص داده شده است. در شمال مجموعه سلطنتی زندان سلیمان قرار دارد، یک برج سنگی، با حدوداً ۱۴ متر ارتفاع. تاریخ ساخت این بنا مشخص نیست.

محوطه اصلی شامل منطقه حفاری شده است، اما پایتخت باستانی منطقه‌ای بسیار وسیعتر از این منطقه بوده و هنوز حفاری نشده است. در محوطه حفاظتی اطراف، باقی مانده‌های دیگری نیز هستند: محدوده مقدس (حدوداً ۵۵۰-۵۳۰ پیش از میلاد)، و محوطه‌های تل نوخودی، تل خاری، تل سه آسیاب، دوتلان، که برخی از اینها متعلق به ماقبل تاریخ هستند، همینطور مدرسه یا کاروانسرا (سده ۱۴ میلادی). در محوطه حفاظتی همچنین پنج روستا وجود دارند که کشاورزان در آنها ساکنند.

۷۹- گزینه ۴

در دوره هخامنشیان ایالت ماد شامل سه منطقه مهم می‌شود کامیادین، هگمتانه و رگه.

۸۰ - گزینه ۲

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۷۱

با توجه به روایات مورخان یونانی و سنگ‌نبشته‌های باقی مانده از زمان هخامنشیان هم از نظر باورها و عقاید و هم از نظر مراسم و آیین‌ها جهان‌بینی هخامنشیان با آئین کهن ایرانی مطابقت دارد، آیینی که در ضمن پرستش اهورامزدا، ایزدان متعدد و نیروهای طبیعت نیز پرستش می‌شدند. این دین به باورهای ودایی بیشتر از دین زرتشتی نزدیک است. آمدن صفت مزدیسنه (مزدپرست) که در پاپیروس‌های آرامی زمان هخامنشی آمده دلیلی بر زرتشتی بودن هخامنشیان نمی‌تواند باشد چنانکه ذکر نام اهورامزدا در سنگ‌نبشته‌ها نیز دلیلی برای این امر محسوب نمی‌شود. در سنگ‌نبشته‌های هخامنشی نه تنها به زرتشت بلکه به هیچ مطلب دیگری که بتواند این سنگ‌نبشته‌ها را رنگ زرتشتی دهد، اشاره نشده‌است. از دوره پادشاهی کروش سرزمین‌های شرق ایران، به پیوستگی شاهنشاهی هخامنشی درآمد. در این دوره پذیرش مزدیسنا به نیایش دینی خود عمل می‌کردند لیکن شاهنشاهان هخامنشی بر دین زرتشتی نبودند و هنگامی که مغان به نشر کیش زرتشتی برخاستند، آن را با آیین کهن ایرانی درآمیختند.

۸۱ - گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزا صفحه ۸۶

۸۲ - گزینه ۱

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۹۳

نام یکی از بزرگترین شهرهای جهان باستان در روزگار سلوکیان و پس از آنها بود. این شهر در میانرودان در کرانهٔ باختری رود دجله و روبه‌روی شهرک اویسیس (و در آینده تیسفون) جای گرفته‌بود. پایه‌گذار این شهر سلوکوس یکم بود که با برپایی این شهر در سال ۳۰۵ (پیش از میلاد ۴) آن را به نام خود نامگذاری کرد و آن را نخستین تخت‌گاه سلوکی نهاد.

این شهر را در دوران ساسانی، و به‌ارشدیر می‌خواندند و مسلمین آن را "بهرسیر" ضبط کرده‌اند. این شهر یکی از هفت شهر تشکیل دهنده مدائن محسوب می‌شد. در این دوران شهری نسبتاً بزرگ بود با کوچه‌های سنگفرش و بازار بزرگ. مخصوصاً عیسویان در آنجا فراوان بودند و سوادگران یهودی نیز بازار پر ازدحام آن را رونقی می‌بخشیدند.

۸۳ - گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۱۰۵

صد دروازه یک شهر باستانی در باختر خراسان که از ۲۰۰ پیش از میلاد پایتخت اشکانیان بود. واژه هکاتومپیلوس در زبان یونانی به معنای صد دروازه می‌باشد. این لقب در نزد یونانیان به شهرهایی داده می‌شد که بیش از چهار دروازه را دارا بودند.

۸۴ - گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۱۰۹

دیوار بزرگ گرگان یا دیوار سرخ که در متون قدیمی با نام مار سرخ نیز نامیده شده‌است دیواری تاریخی است که از کنار دریای خزر در ناحیه گمیشان آغاز شده و تا کوه‌های گلیداغ در شمال شرق کلاله ادامه می‌یافته‌است. هم‌اکنون تقریباً تمام این دیوار از میان رفته‌است و تنها بخش‌های کوچکی از آن که در زیر خاک مدفون مانده، باقی است. دیوار تاریخی گرگان پس از دیوار چین (به طول شش هزار کیلومتر)، بزرگترین دیوار دفاعی جهان است. این دیوار عظیم تاریخی که ۲۰۰ کیلومتر طول دارد در ۲۹ تیرماه سال ۱۳۷۸ به ثبت ملی رسیده‌است

عکس این دیوار نخستین بار توسط اریک اشمیت خلبان آمریکایی ثبت شد. آقای اشمیت خبرنگار آمریکایی که با هواپیمای خود در سال ۱۳۱۶ از نقاط باستانی ایران عکاسی می‌کرد، در منطقه گرگان دیوار قرمز رنگی را دید که از سمت دریای خزر به طرف کوه‌های گلیداغ امتداد دارد. او از این دیوار عکس گرفت و این عکس‌ها سندی برای تحقیقات باستان شناسان ایرانی و خارجی بر این دیوار شد

دیوار بزرگ گرگان از ساحل کمش تپه در جنوب رود اترک و شمال بندر ترکمن آغاز می‌شود، اما انتهای آن به روشنی مشخص نیست. مصب رود گرگان، روستای خوجه لر، کوه‌های گلیداغ و یا قله کوه علی آباد.

در سال ۱۳۱۶، اریک اشمیت خلبانی آمریکایی که با هواپیمای خود از نقاط باستانی ایران عکاسی می‌کرد، در منطقه گرگان متوجه وجود دیوار قرمز رنگی شد که از سمت دریا به طرف کوه‌های پیش کمر می‌رود. عکس برداری‌های او اسناد مهمی را برای باستان شناسان بعدی برجای گذاشت. در سال ۱۳۵۰، محمد یوسف کیانی باستان شناس ایرانی با انجام مطالعاتی طول دیوار را در حدود ۱۷۵ کیلومتر برآورد کرد

۸۵ - گزینه ۴

تاریخ ایران پازاد صفحه ۱۲۶

در زمان ساسانیان ایران دارای چهار ایالت بزرگ شامل: ایالت شمالی (پاختر)، ایالت جنوبی (نیمروز)، ایالت شرقی (خراسان)، ایالت غربی (خوروران) و ماوراء النهر، قسمتهایی از افغانستان، بین النهرین و آسیای صغیر هم جزء این ایالتها بود. و تصمیم‌گیری حکومتی متمرکز بود. از شهرهای مهم آن جندی شاپور، بیشاپور، شاپورخواست، تیسفون بود.

۸۶ - گزینه ۳

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۱۳۲

شهر استخر ۵ سال پیش از میلاد و ۱۰ سال پس از آن قدمت دارد و شاهد تاجگذاری‌ها و جشن‌ها و شکوه بسیاری بوده و صدها هزار نفر ساکن داشته‌است.

این شهر تا پایان پادشاهی ساسانیان از آبادترین و با شکوه‌ترین شهرهای ایران باستان بود، اما توسط اسکندر ویران گشت و بعد از آن توسط اعراب تسخیر گردید و به دلیل خیزش‌های پیاپی مردم (از سال ۲۳ تا سال ۲۹ هجری) بارها فتح شد و مردم آن قتل عام شدند و پس از آن تنها ویرانه‌ای از آن برجای ماند.

اولین بار استخر در زمان عمر بن خطاب توسط عثمان بن ابی العاص تسخیر شد و اموال و زمین‌های مردم به غنیمت گرفته شد و هم چنین برای آخرین بار در سال ۲۹ هجری عبدالله عامر، گماشته عثمان، پس از تسخیر شهر گور، بسوی استخر شتافت تا خیزش چندباره مردم استخر را سرکوب نماید ولی با مقاومت سخت و گسترده آنان روبرو شد، اما سرانجام مردم را کشتار نمود و شهر را دوباره تسخیر کرد.

۸۷ - گزینه ۱

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۱۳۵

در زمان ساسانیان ایرانیان سه آتشگاه بزرگ و برجسته داشتند. نام آتش‌هایی که در این آتشگاه‌ها نگهداری می‌شد. یکی بُرزین مهر به معنای آتش عشق والا و ویژه برزیگران بود که در نزدیکی نیشابور خراسان جای داشت.

دومی فربغ بود به معنای آتش فرآزیدی که در کاریان فارس و ویژه موبدان و بلندپایگان بود.

سومی آتشکده آذرگشسپ که در تکاب آذربایجان قرار داشت. آتشکده آذرگشسپ ویژه ارتشیان بود و در شهر و محلی بنام شیز یا گنجک بر روی کوه آسنوند قرار داشت.

آذرگشسپ به معنای آتش اسب نر است. بر پایه افسانه‌های ایرانی این آتشگاه بدین علت این طور نامیده شده‌است که کیخسرو بهنگام گشودن بهمن دژ در نیمروز با تیرگی شبانه که دیوان با جادوی خود پدید آورده بودند روبرو شد. آنگاه آتشی بر یال اسب وی فرود آمد و جهان را دیگر باره روشن کرد و کیخسرو پس از پیروزی و گشودن بهمن دژ، به پاس این یآوری اهورایی، آتش فرود آمده را آنجا بنشانند و آن آتش و جایگاه به نام آتش اسب نر (گشسب یا گشنس) نامیده شد. این محل هم اکنون نام تخت سلیمان نام دارد

مجموعه بناهای تاریخی در تخت سلیمان در اطراف دریاچه‌ای طبیعی ساخته شده‌است. آب این دریاچه که از عمق ۱۱۶ متری از درون زمین به سطح می‌آید و به زمین‌های اطراف می‌ریزد دارای املاح زیادی است که آن را برای آشامیدن و کشاورزی نامناسب کرده‌است. رسوب‌های حاصل از این املاح در طی قرن‌ها، لبه دریاچه را شکل داده و متغیر کرده‌است.

آثار بناهای دوره‌های اشکانیان و ساسانی و ایلخانان مغول در این محل یافت شده‌است. مهم‌ترین آثار بجا مانده آن آتشکده و تالارهای دوره ساسانی است. برخی آثار ساسانی دیگر نیز در کوه بلقیس و زندان سلیمان در نزدیکی تخت سلیمان ساخته شده‌است. کاوشگاه باستانی شیز از سوی یونسکو به عنوان میراث جهانی شناخته شده‌است و طرحهای بزرگی برای بازسازی و کاوش در آن در دست اجرا است.

۸۸- گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۱۳۸

گندی شاپور یا جندی شاپور یکی از مهم‌ترین شهرهای دوره ساسانی بود که توسط شاپور یکم ایجاد گردید. جندی شاپور از همان بدو تأسیس بتدریج به صورت یکی از مراکز علمی و پزشکی جهان آن روز در آمد و بنا به گفته تاریخنویسان شاپور دستور داده بود تعداد زیادی از کتاب‌های طب یونانی را به زبان پهلوی ترجمه و در آنجا نگهداری کنند، خسرو انوشیروان در این شهر بیمارستان بزرگی ساخت و بر توسعه دانشکده پزشکی آن افزود. ابوحنیفه دینوری در کتاب اخبارالطوال گوید:

چون شاپور پسر اردشیر بابکان به شهریاری رسید، لشکر به روم کشید پس چون به عراق بازگشت به خاک اهواز رفت و به جستجوی جای مناسبی برای احداث شهری پرداخت تا اسیرانی را که از خاک روم با خود آورده بود، در آن جای سکنی دهد، پس شهر جندی شاپور را بنیاد کرد و این شهر را به زبان خوزی نیلاط می‌گفتند، لیکن مردمش آن را نیلاب می‌خوانند.

۸۹- گزینه ۲

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۱۵۳

نارین قلعه یا نارنج قلعه، قلعه‌ای باستانی در شهر ناین در استان اصفهان است. از مهم‌ترین و قدیمی‌ترین بناهای شهر، «نارین قلعه» یا «نارنج قلعه» بنا بر نوع مصالح و سبک بنا، می‌تواند مربوط به دوران پارتیان یا دوران ساسانیان باشد و احتمالاً آتشگاه بوده است. که از آن به عنوان دژ یا کهن دژ شهر استفاده می‌شده است. به ویژه آن که این بنا درست در میان بافت تاریخی ناین قرار گرفته است. درباره کارکرد قلعه اطلاع صحیحی در دست نیست. اما گمان می‌رود این قلعه، همراه با فضای اطراف، مرکز اداری و نظامی شهر بوده باشد. متأسفانه امروزه از این بنا چیزی جز چند دیوار خشتی و بقایای یک قلعه عظیم باقی نمانده است. درباره کارکرد قلعه اطلاع دقیقی در دست نیست اما گمان می‌رود این قلعه همراه با فضای اطراف، مرکز اداری نظامی شهر بوده باشد. ارتفاع قلعه از سطح زمین ۴۰ متر است که از آن به عنوان دژ کهن یا کهن دژ شهر استفاده می‌شده است.

۹۰- گزینه ۱

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۱۷۳

۹۱- گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۱۸۲

مسجد تاریخانه از آثار باستانی دامغان است که طبق تحقیقات اداره کل باستان‌شناسی قبل از تسلط اعراب بر ایران آتشکده بوده و بعداً به مسجد تبدیل شده است. ساختمان بنای مجدد آن مربوط به قرن دوم هجری است و اسلوب ساختمان آن نیز به سبک بناهای دوره ساسانیان می‌باشد. تاریخانه در ترکی به معنای خانه خداست.

در این مسجد ستون‌هایی مدور قرار دارد که با آجرهایی به طول ۳۵ و به عرض ۳۴ و ۷ سانتی‌متر ساخته شده و به نام چهل ستون معروف است. تعداد ستون‌ها ۲۶ عدد می‌باشد که ۱۸ ستون آن در یک طرف و ۵ ستون در سمت دیگر و ۳ ستون در مقابل قرار گرفته است. محیط هر ستون در حدود ۵ متر و ارتفاعش از سطح زمین تا محلی که طاق‌ها بر آن متکی است ۲/۸۴ متر و تا پشت بام ۶ متر می‌باشد. طاق‌های این ساختمان به مرور زمان فرو ریخته بوده که از محل وجوه جمع‌آوری شده از مردم شهر با خشت خام بر طاق‌های مزبور سقف زده‌اند.

در سمت مغرب مسجد بین ۶ دهانه و طاق، یک دهانه و طاق بزرگ‌تری به طول ۱۴/۱۲ متر و عرض ۵/۰۳ متر وجود دارد، که آثار محراب و منبر مسجد در این دهانه دیده می‌شود عرض هر یک از شش دهانه یا ایوان که در طرفین دهانه وسطی واقع شده‌اند ۶/۳۶ متر است. صحن مسجد تقریباً مربع شکل و به طول ۲۷ و عرض ۲۶ متر می‌باشد.

۹۲- گزینه ۳

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۲۲۴

هم‌زمان با ظهور اسلام در فرارود، در بخارا زنی حکومت می‌کرده‌است که نام او در تاریخ‌نامه‌ها نمانده‌است. به نوشته تاریخ بخارا هنگامی که بخارا-خداه (فرمانروای بخارا) که بیدون نام داشت، درگذشت، «از وی پسری شیرخواره ماند نام او طغشاده». به همین دلیل، مادر طغشاده که زنی بسیار مقتدر بود، به نیابت از فرزندش زمام امور بخارا را به دست گرفت.

در سال ۵۳ هـ ق. عبیدالله بن زیاد از جانب معاویه والی خراسان شد. ملکه بخارا در سال ۵۴ قمری یعنی در آن هنگام که عبیدالله بن زیاد برای گرفتن شهر بخارا آماده می‌شد از ترکان ساکن در پیرامون قلمرو خویش کمک خواست وی در حالی که در انتظار نیروی کمکی ترکان به سر می‌برد، با شگردی مناسب، حمله عبیدالله بن زیاد را به مدت دو هفته به تأخیر انداخت. خاتون بخارا و حامیان ترک او جنگ‌های متعددی با مسلمانان به رهبری عبیدالله بن زیاد داشتند اما سرانجام کاری از پیش نبردند و ملکه بخارا پس از پراکندگی سپاهیان به ارگ شهر بازگشت. در میان غنایم بسیاری که در این نبرد به دست مسلمانان افتاد جواربی زرین و مرصع به جواهر از آن ملکه بخارا بود که دویست هزار درهم ارزش داشت

۹۳- گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۲۵۸

غزنه از دوران پس از اسلام نیز شهری بزرگ در خراسان بوده، و از جمله آبادترین و زیباترین شهرهای آسیا به شمار می‌آمده‌است. این شهر هزار باب مدرسه داشته است، و مرکز تجمع دانشمندان بسیاری مانند ابوریحان بیرونی، فردوسی، ابوالفضل بیهقی، عبدالحی گردیزی، سنایی، مسعود سعد سلمان، عنصری و فرخی سیستانی بوده‌است.

غزنی پایتخت سلطنت غزنویان در سال‌های (۱۱۸۷-۹۷۵ میلادی) بود و سلطان محمود غزنوی سال‌ها در آبادی و گسترش آن کوشید. در دهه‌های نخست سده یازده میلادی غزنی مهم‌ترین کانون ادبیات پارسی بود و این نتیجه کوشش‌های سلطان محمود غزنوی بود که انجمنی از دانشوران، فیلسوفان و شاعران را به گرد تختگاه خود گرد هم آورده بود

۹۴- گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۲۸۴

قزوین به دنبال گشایش آن در سال ۲۱ هجری به نام مرز و نغر مسلمین شناخته شد و مسلمانان برای جهاد با کفار دیلم به سوی آن رهسپار گشتند. روایات فراوانی که در بزرگی قزوین بازگویی شده و کارکرد زمامداران حکومت اسلامی در پشتیبانی از نگاهبانان قزوین ارجح‌الای آن را می‌نماید. اعزام چهار هزار تن از مسلمانان به فرماندهی ربیع بن خثیم در سال ۳۶ هجری و پیش از جنگ صفین به قزوین به دست علی نمونه‌ای از این توجه‌است. بدیهی است که شهر کهن قزوین که به استواری محدود بوده و گنجایش گسیل سترگ کوچندگان و مجاهدان را نداشته و لزوم گسترش آن برای کشش بیشتر مسلمین اعزامی به قزوین احساس می‌شده‌است.

سعید بن العاص بن امیه که از طرف عثمان والی کوفه بوده برای جنگ با دیلمیان به قزوین می‌آید و آن را شهری استوار و آباد می‌کند قطعا این عمران اولیه قبل از سال ۳۵ هجری که سال قتل عثمان است صورت گرفته‌است.

خانه سازی در بیرون از قلعه کهن شهر ظاهراً نخستین بار بدست محمد بن سنان عجللی و در سال ۹۰ هجری انجام شده و دیگران نیز به تقلید از او در بیرون از شهر به خانه سازی پرداخته‌اند و شهر را گسترش بخشیده‌اند. پیش از سال ۱۶۹ هجری در سالهای خلافت مهدی عباسی و زمانی که فرزندش موسی الهادی ولیعهد بوده و شهرک به نامهای مدینه موسی و مبارکیه در کنار قزوین ساخته شد و همین دستور به گسترش شهر کمک شایانی کرد.

۹۵ - گزینه ۴

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۴۰۷-۴۰۸

شاه طهماسب صفوی در دوران سلطنت خود، به دلیل علاقه مفرطی که به تهران و آب و هوای تمیز آن داشته‌است، دستور داده که دور تا دور شهر تهران را حصار یا ارگی کشیده و چهار تاشش دروازه بر روی آن بنا کنند. این ارگ ظاهراً دارای ۱۱۴ برج، به تعداد سوره‌های قرآن بوده‌است. بدین ترتیب در دوران صفوی، و به طور دقیق از سال ۹۶۱ قمری، ضمن احداث حصار و برج و باروی تهران، نخست ۴ دروازه در اطراف این شهر بنا شد. این دروازه‌ها عبارت بودند از:

- دروازه معروف به دروازه دولاب واقع در اول بازارچه نایب السلطنه
 - دروازه موسوم به دروازه حضرت عبدالعظیم واقع در ابتدای بازار حضرتی
 - دروازه‌ای موسوم به دروازه قزوین اول بازارچه قوام الدوله
- دروازه‌ای موسوم به دروازه شمیران که در اول پامنار واقع بود. (این دروازه، دروازه شمیران قدیم است که در اول پامنار واقع بوده و با دروازه شمیران جدید که در جنوب پل چوبی بوده‌است، متفاوت است)
- در این دوران، همچنین دروازه جنوبی ارگ هم ساخته شده‌است
- در دوره تسلط افغان‌ها بر تهران که پس از دوران صفویه بوقوع پیوست، دروازه شمالی ارگ توسط افغان‌ها بنا گردید. این دروازه که به نام دروازه اسدالدوله معروف بود، در مدخل خیابان باب همایون احداث شد و تعداد دروازه‌های تهران را به شش عدد رساند. گفته می‌شود که افغان‌ها برای فرار در مقابل شورش و حمله احتمالی مردم تهران این دروازه را با نام سرکرده شان، اسدالدوله در شمال ارگ بنا کردند. این دروازه در آن روزگار به بیابان راه داشت و بعدها دروازه دولت به جای آن بنا گردید.

۹۶ - گزینه ۲

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۴۱۶

یکی از دوران‌های طلایی تاریخ قزوین، انتخاب این شهر به عنوان پایتخت حاکمیت شیعی صفوی است. با استقرار دولت شیعی صفوی در قرن دهم هجری، عصر جدیدی در تاریخ ایران آغاز شد و از این زمان قزوین به محل تجمع دولتمردان، علما و اندیشمندان و صاحبان حرفه و فن و هنر تبدیل شد. حکومت صفوی با تکیه بر مفاهیم عرفانی از سویی و تعبیر و تفسیر شریعت از نظرگاه مذهب شیعه از دیگر سو، موفق شد تا پایگاه اجتماعی بسیار گسترده‌ای در خطه‌ای بس وسیع به دست آورد.

ژان شاردن که در مجموع یازده سال در دوره صفویان (۷۰ - ۱۶۶۴ و ۷۷ - ۱۶۷۱ میلادی) در ایران بوده در سال ۱۶۷۴ میلادی در شهر قزوین چهار ماه اقامت می‌کند و در باره آن می‌نویسد:

قزوین شهر بزرگ و زیبایی است که در دشتی وسیع واقع در سه فرسنگی کوه الوند بنا شده است... دوازده هزارخانه و صد هزار تن جمعیت دارد. صد خانوار یهودی، و چهل خانوار مسیحی در این شهر به سر می‌برند. میدان شاه که اسب‌دوانی نیز در آن جا به عمل می‌آید زیباترین نقاط این شهر است... قزوین مسجد بسیار ندارد... بعد از مسجد مهم‌ترین و مجلل‌ترین عمارات قزوین مدارس است که طلاب علوم دینی در آن تحصیل می‌کنند... آنچه قزوین را در انظار بینندگان باشکوه رفیع می‌نماید کاخ‌ها و خانه‌های قصرآسای بزرگان و اعیان شهر است که همه تماشائی و دیدنی است... اما این شهر نسبت به شهرت و عظمتش باغ و بستان زیاد ندارد، زیرا هم خاک دشتی که شهر در آن بنا شده شنی و هم آبش کم است. برخی از کشتزارهایش از آب شاخه کوچکی از شاهرود آبیاری می‌شود. کاریزهایی نیز دارد. آب آشامیدنی بیشتر مردم از چاه‌هایی که غالباً متجاوز از سی پا گودی دارد برآورده می‌شود. آب این چاه‌ها خنک اما سنگین و بی‌مزه است. کمبود آب گذشته از این که بزرگ‌ترین مانع رشد کشاورزی و توسعه باغ‌ها و بوستان‌هاست مایه سنگینی و ناسازگاری هوا و عدم رعایت بهداشت عمومی است، و این عوامل زیان‌زا مخصوصاً در تابستانها بیشتر ظاهر می‌شود. زیرا چنان که یاد شد قزوین رودخانه و آب جاری ندارد که کثافات شهر را بزدايد و همراه خود به جاهای دور ببرد...

۹۷- گزینه ۱

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۵۲۳

قلعه، کاخی است که معمولاً دارای استحکامات نظامی نیز می‌باشد. معمولاً پادشاهان و شوالیه هادر آن سکونت دارند این بناها معمولاً خندق یا حساری به دور خود دارند و در آن سربازان و سپاهسانی برای حفاظت از حاکم در آن وجود دارند بر روی برج‌های آن نیز کمانداری هستند در حالی که آرگ به گونه‌ای از ساختمان‌های بلند و محصور گفته می‌شود که در معماری قدیم کاربرد داشت.

۹۸- گزینه ۳

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۵۲۴

۹۹- گزینه ۲

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۵۳۰-۵۳۵

ساباط‌ها (سابات) از ویژگی‌های مهرازی (معماری) زیست بوم‌های گرمسیر و کویری هستند و در استان‌هایی مانند یزد، کرمان، اصفهان و خوزستان یافت می‌شوند. یکی از کارکردهای سابات پدید آوردن سایه و جایگاهی خنک برای رهگذران است. این سازه به شونید نیمه پوشیده بودن در تابستان به پدید آمدن کوران هوا می‌انجامد که هوای درون سابات را از بیرون آن خنکتر می‌کند. همین نیمه پوشیده بودن در زمستان به گرمتر شدن هوای درون سابات از بیرون آن می‌انجامد. سابات‌ها همچنین مایه یکپارچگی و استواری خانه‌های کنارشان هستند و به آنها در پایداری در برابر نیروهای پدید آمده از فشار سازه کمک می‌کنند.

واژه سابات در زبان پارسی دارای ریشه‌ای کهن است. بخش نخست آن «سا» به چم (معنا) آسایش و بخش دوم آن «بات» نشانگر ساختمان، آبادی و سازه است.

۱۰۰- گزینه ۲

تاریخ ایران پاکزاد صفحه ۵۳۵

سرا در بازار همان نقش کاروانسرا را دارد. با این تفاوت که در سرا کالایی جز کالاهای کوچک و آن هم به عنوان نمونه وارد نمی‌شود. سراها هم در فضای بسیار بزرگ و در دو طبقه ساخته می‌شدند. در طبقه بالا دفاتر تجارتخانه‌ها قرار داشت و در طبقه پایین انبارها و کارگاه‌های تولیدی. در سراها و کاروان سراها خرده فروشی نمی‌کردند، بلکه معاملات کلی انجام می‌دادند.

تاریخ جهان پاکزاد

۱۰۱- گزینه ۴

تاریخ شهر و شهرنشینی در جهان، جهان‌شاه پاکزاد، ص ۲۲

موقعیت جغرافیایی یونان و شرایط بد اقلیمی برای کشاورزی در این ناحیه موجب شد تا در آن تجارت و پیدایش مهارت‌های گوناگون رونق داشته باشد. علاوه بر این شرایط طبیعی خاص این منطقه مانع از آن بود که دولت‌شهرهای یونانی مورد تهاجم قرار بگیرند. در نتیجه تا دوره امپراطوری روم پا برجا ماندند.

۱۰۲- گزینه ۳

تاریخ جهان پاکزاد صفحه ۲۱۵-۲۱۶

